

novinky z radnice

mesto Trnava ■ ročník XVII ■ číslo 2 ■ marec 2006

foto: E. Ursinyová

Vieme sa pozastaviť?

Januárové letecké nešťastie zanechalo u príbuzných obetí rozjatrené rany. Do konca ich života. Ostatní sme sa už dnes, po dňoch emócií, smútku a súcitu, vrátili do bežného kolobehu. Tak to na svete chodí.

Bezprostredne dotknutí nesú jazvu v sebe, zvyšok chce zabudnúť. To, čím sa človek hrdí, vlastný rozum, však má tendenciu porozumieť či poučiť sa. Tragickú udalosť ťažko pochopiť.

Otázka: Prečo? zostáva otvorená, aj keby sme poznali príčinu zrútenia lietadla.

Na otázku: Prečo ja, môj brat, manželka, dieťa či priateľ?, neodpovie nikto.

Kto ma pozná, vie, že oblasť obrany ma nezaujíma.

A už vôbec nie to, kto a z akej politickej strany vedie tento rezort. Z hľadiska bezpečnosti krajiny je to asi nezodpovedné.

No najradšej by som bol, keby sme na armádu nemuseli vôbec dávať financie.

Osud vojakov sa ma však nemohol nedotknúť.

Tak ako každého raní zbytočná smrť človeka.

Tragédia potvrdila, že ako národ sa vieme v pohnutých chvíľach zomknúť a spolucítiť. Dokonca i politici všetkých strán do pohrebu obetí potlačili svoju nevraživosť. Iba časť novinárov nevypadla zo svojho stereotypu.

Z rýchleho ťahu za senzáciou, uchopenia pravdy a manipulácie s pocitmi.

Bez súvislostí.

Ako inak nazvať urýchlené hľadanie a pomenovanie vinníkov bezprostredne po havárii? Čo najskôr ukázať prstom. Kam zaradiť otázky:

Pomáhali ste ostatným po páde lietadla?, Aký bol technický stav lietadla?, ktoré odzneli na tlačovej konferencii s jediným človekom, ktorý prežil?

Len nedočkavosť a pýcha unáhle hľadajú príčiny. Bez pozastavenia.

Túžba poznať dôvody je logická. No na správnom mieste a v správny čas.

Vyvodzovať zodpovednosť bez poznania okolností je minimálne neetické.

Celý život, pokiaľ si ho vážime, sa učíme. I na tragédiách. Práve tie by nás nemali viesť k snahe čo najrýchlejšie zmiest výčitku vo vlastnom svedomí.

Výčitku mŕtvych nám živým.

Vážime si darované minúty života?

Alebo len hľadáme negatíva a mrzuto závidíme ostatným?

Podvedome túžime žiť večne a racionálne túto predstavu korigujeme do práva

žiť čo najdlhšie. To, čo nám nezapadá do skonštruovanej vidiny sveta,

nám je cudzie, zlé. Kvalitu prežívaného však neupravujeme vždy rozumom.

Dávame sa zviest mediálnou a reklamnou predstavou.

Bezstarostne žiť s najnovšími výrobkami, najideálnejšou postavou, poznaním

pravdy a dostatkom peňazí. Táto idea čerí pocit nedočkavosti,

závisti a napriek či práve kvôli bezhlavému preberaniu dobre znejúcich

myšlienok, nemáme na seba čas. Zastavujú nás až tragédie.

Či už ani tie nie?

Udelené budú ocenenia mesta za rok 2005

Návrhy na udelenie ocenení mesta Trnava významným jednotlivcom i kolektívom za rok 2005 schválili poslanci mestského zastupiteľstva na svojom 20. riadnom zasadnutí 21. februára. Slávnostné zasadnutie mestského zastupiteľstva spojené s odovzdávaním ocenení sa uskutoční tradične v prvú marcovú nedeľu 5. marca o 16.00 h v Divadle Jána Palárika.

Čestné občianstvo mesta Trnava bude udelené Jánovi Čambalovi za prácu s mládežou a reprezentáciu mesta Trnava v zahraničí, prof. Dr. Jozefovi Heribanovi, SDB, Dr.hc., za mimoriadne vedecké diela a prácu v oblasti bibliistiky, in memoriam ThDr. PhDr. Alexejovi Izakovičovi za osobnú statočnosť a pomoc sociálne slabým rodinám a in memoriam PhDr. Oskárovi Čepanovi, DrSc., za literárnu vedeckú prácu a umeleckú tvorbu.

Cenu mesta Trnava dostanú in memoriam PhDr. Vendelín Jankovič, CSc., za štúdie z dejín mesta Trnava a celoživotnú bibliografickú prácu a vdp. Stanislav Mihalička za prácu s trnavskou mládežou a zviditeľnenie mesta vo svete.

Uznanie za zásluhy o rozvoj a reprezentáciu mesta Trnava bude udelené Karolovi Čálikovi za umeleckú tvorivú prácu a trvalý vzťah k mestu Trnava, in memoriam diakonovi Efrémovi Jánovi Hoblíkovi, OFM, za duchovné a kultúrne formovanie trnavskej mládeže a in memoriam Rozálii Arnoldovej za osobný prínos v rozvoji umeleckého vzdelávania v meste Trnava.

Mestské zastupiteľstvo rozhodlo aj o zhotovení a osadení pamätnej tabule Mons. Augustínovi Raškovi na budove Gymnázia Jána Hollého a pamätnej tabule Alfrédovi Wetzlerovi v priestoroch synagógy.

■ **Ján Čambal**, hudobný skladateľ, zbormajster a vychovávateľ sa narodil 17. septembra 1927 v Sládkovičove. Bol žiakom prof. Jozefa Strečanského. Po barbarskej noci bol internovaný v Podolínci, prevychovávaný v internačných táborech a povolaný do vojenskej služby do pracovného tábora. Zrušenie PTP táborov ho zastihlo v Kladne, kde musel zostať pracovať. Tam sa stal spoluzakladateľom a zbormajstrom speváckeho zboru Schola cantorum sanctae Caeciliae, s ktorým sa nedávno predstavil aj v Trnave. Ocenenie mu bude udelené pri príležitosti 55. výročia internácie v Podolínci.

■ **prof. ThDr. Jozef Heriban, SDB, Dr.hc.** Trnavskej univerzity, sa narodil 7. mája 1925 v Šelpiciach. Po ukončení postgraduálneho štúdia v rokoch 1955-1957 na Pápežskom biblickom inštitúte v Ríme ho predstavení poslali do Japonska. Tam pôsobil ako misionár viac ako dve desaťročia. Od roku 1979 bol profesorom biblických vied na Pápežskej saleziánskej univerzite v Ríme, organizoval a viedol niekoľko vedeckých výprav do Sv. zeme. Aktívne sa zúčastnil na niekoľkých medzinárodných kongresoch biblistov. Je polyglot, okrem japončiny ovláda ďalších vyše desať jazykov. Je aj držiteľom viacerých vyznamenaní, napr. nositeľom Pribinovho kríža za významné zásluhy o kultúrno-duchovný rozvoj Slovenskej republiky.

■ **ThDr. PhDr. Alexej Izakovič**, pastoračný kňaz so širokým rozhľadom a živým sociálnym cítením. Narodil sa 24. februára 1908 v Borovej. Pôsobil ako kaplán a profe-

sor náboženstva na trnavskom gymnáziu a obchodnej akadémii, redigoval Trnavské noviny aj dvojtýždenník Trnavská rodina. Zomrel 30. októbra 1995 v Bratislave.

■ **PhDr. Oskár Čepan, DrSc.**, významný literárny historik, teoretik, kritik umenia, esejista a editor, uznávaný archeológ – amatér, tvorca umeleckých výtvarných koláží, malieb, kresieb, scénických návrhov. Jeho osobnosti, tvorbe a vzťahu k Trnave boli venované články v novembrovom a decembrovom vydaní Noviniek z radnice 2005.

■ **PhDr. Vendelín Jankovič, CSc.**, narodil sa v Cíferi v roku 1915 v rodine roľníka. Absolvoval dejiny a slovenský jazyk na Univerzite Komenského v Bratislave. Pre Trnavu sú významné jeho štúdie z dejín mesta a Trnavskej univerzity, jeho práca pri usporadúvaní knižnice v Trnave v rokoch 1954 – 1959, komentovanie pamiatkového pokladu Trnavy a práca bibliografa.

■ **Stanislav Mihalička** už počas štúdia na gymnáziu J. Hollého spieval v speváckom zbore Cantica nova, kde bol zároveň aj vicedirigentom. Po ukončení štúdia sa zamestnal na Pedagogickej fakulte v Nitre, kde viedol dievčenský zbor. Pôsobil aj ako dirigent SLUK-u. Neskôr odchádza do Talianska, po štúdiu bol vysvätený Sv. Otcom Jánom Pavlom II. Po návrate do Trnavy sa venoval okrem kňazského povolania aj hudobnému vzdelávaniu a mravnej výchove mládeže. Veľké plány mladého človeka prekazila zákerná choroba.

■ **Karol Čálik** sa narodil 15. marca 1945 v Trnave. Po štúdiu na VŠMU bol angažovaný do súboru NS v Bratislave. Vytvoril množstvo postáv na doskách divadla, vo filme, v rozhlase a televíznych inscenáciách. Pôsobí ako pedagóg na hudobno-dramatickom oddelení bratislavského Konzervatória. Rozhovor s Karolom Čálikom sme pri príležitosti jeho životného jubilea uverejnili v Novinkách z radnice v júli 2005.

■ **Diakon Efrém Ján Hoblík, OFM**, skromný a výnimočný františkán, organista. Založil cirkevný spevokol a detské združenie Antonkári, venoval sa mládeži. Po barbarskej noci pracoval na rôznych miestach vo výrobe. Neskôr pôsobil ako organista v Kostole sv. Jozefa a viedol divadelný ochotnícky spolok. Zomrel 4. októbra 2002 vo veku 93 rokov, pochovaný je v Trnave.

■ **Rozália Arnoldová**, hudobná pedagogička, pôsobila v rokoch 1959 – 1977 ako riaditeľka Ludovej školy umenia v Trnave (dnes Základná umelecká škola Mikuláša Schneidera Trnavského). Vychovala rad známych hudobných umelcov a hudobných pedagógov základných umeleckých škôl a konzervatórií. Bola zakladajúcou osobnosťou Medzinárodnej speváckej súťaže M. Sch. Trnavského a predsedníčkou Národnej súťaže hudobných odborov ľudových škôl umenia.

■ **Mons. Augustín Raška** sa narodil 6. januára 1893 v Štramberku na Morave. Od roku 1921 pôsobil v Trnave. Ako obeť komunizmu zomrel v brnenskom väzení 27. júla 1953. Niekdajší študenti rímskokatolíckeho gymnázia si chcú uctiť jeho pamiatku umiestnením pamätnej tabule na budove školy, ktorú sedem rokov úspešne viedol.

■ **Alfréd Wetzler** bol v apríli 1942 deportovaný z Trnavy do koncentračného tábora Osvienčim. Podarilo sa mu utiecť, prežiť útrapy putovania a priniesť dôkazy o zverstvách páchaných na nevinných obetiach. Aj vďaka jeho osobnej statočnosti sa svet dozvedel o hromadnom priemyselnom zabíjaní židovských väzňov. -redakcia-

Prezídium Únie miest Slovenska v Trnave

Prezídium Únie miest Slovenska (ÚMS) vyjadrilo 10. februára na svojom zasadnutí v Trnave protest proti novele zákona o miestnych daniach. Podľa členov prezídia bola novela na základe poslanckej iniciatívy predložená a schválená bez konzultácii s územnou samosprávou, prináša nerovnomernosť v daňových povinnostiach a vážne obmedzuje suverenitu miestnej samosprávy. Z tohto dôvodu sa prezídium obrátilo na prezidenta republiky so žiadosťou, aby zákon vrátil do Národnej rady Slovenskej republiky na opätovné prerokovanie.

Ústrednou témou rokovania bolo posilnenie organizačnej štruktúry z hľadiska nových úloh a pozície ÚMS ako reprezentanta centier miestneho a regionálneho významu vo vzťahu k súčasnému modelu fiskálnej decentralizácie a pripravovanej komunálnej reforme. Dôležitým bodom bola tiež príprava XVI. Snemu Únie miest Slovenska, ktorý sa uskutoční 24. marca v Bratislave.

Na zasadnutí sa hovorilo aj o posilnení informatizácie a internetizácie slovenskej územnej samosprávy, o novom systéme internej komunikácie, prerozdelení zodpovednosti členov prezídia a permanentnom odbornom servise pre ÚMS.

Ďalšou témou bola účasť zástupcov a expertov ÚMS na legislatívnom procese a pokračovaní reformy verejnej správy. Odznela aj informácia o pripravovaných a podaných projektoch, účasti delegácie ÚMS na medzinárodnej konferencii ISSS LORIS V4 DIS, na ktorej prevezme primátor Bratislavy Andrej Ďurkovský cenu EUROCREST, príprave súťaže ZlatýErb.sk 2006 a celoslovenskej konferencie Mestská čipová karta eTown.

Prezídium schválilo nomináciu za Úniu miest Slovenska do Kongresu miestnych a regionálnych autorít Rady Európy v Štrasburgu pre nasledujúce obdobie. Na záver odznela informácia o programe ďalšieho vzdelávania predstaviteľov i pracovníkov miestnej samosprávy a priebehu súťaže Samospráva a Slovensko bez bariér 2005 – 2006.

-redakcia-

Bude stáť spaľovňa vedľa obytnej zóny?

Poslanci mestského zastupiteľstva dvakrát v minulom roku nesúhlasili s výstavbou spaľovne nebezpečného odpadu v lokalite Fakultnej nemocnice v Trnave. Navrhli umiestniť spaľovňu vo vyhradenej lokalite pri skládke tuhého komunálneho odpadu, kde by nebola ohrozená žiadna obytná zóna a výstavba zariadenia tohto druhu by nebola v rozpore s územným plánom mesta (ÚPM). Nemocnici ponúkli pozemok mesta za korunu.

Na základe nesúhlasného stanoviska mesta miestny stavebný úrad výstavbu spaľovne nepovolil. Konal tak aj na základe odporúčania v záverečnom stanovisku ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky, podľa ktorého je realizácia spaľovne možná vtedy, keď bude kladné stanovisko mesta.

Mesto negatívne stanovisko k výstavbe spaľovne do dňa uzávierky tohto vydania Noviniek z radnice nezmenilo. Nemocnica sa odvolala a krajský stavebný úrad (KSÚ) vrátil vec na prerokovanie. Tvrdil, že spaľovňa je v súlade s ÚPM. Tu dochádza k neobvyklému paradoxu, lebo v zmysle zákona môžu schváliť ÚPM a jeho zmeny iba poslanci mestského zastupiteľstva, a tí tvrdia opak. Ďalej KSÚ upozornil, že miestny

stavebný úrad v konaní opomenul vlastníkov susedných pozemkov. V snahe naplniť túto klauzulu musel miestny stavebný úrad vypísať nové konanie.

Negatívne rozhodnutie poslancov mestského zastupiteľstva a miestneho stavebného úradu vychádza aj zo skutočnosti, že podľa príslušnej technickej normy Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky by mali byť zariadenia tohoto druhu umiestnené vo vzdialenosti minimálne 700 metrov od obytnej zóny. Navrhovaná spaľovňa by však stála len 115 metrov od obytnej zóny. Túto skutočnosť KSÚ nekomentoval.

Mesto Trnava od začiatku samosprávy pomáha nemocnici formou dotácií aj napriek tomu, že nemocnica nespadá do jej kompetencie. Problém okolo výstavby spaľovne samospráva nevníma zo svojej strany ako spor medzi nemocnicou a mestom, ale ako snahu eliminovať všetky možné negatívne dopady, ktoré môžu byť spôsobené nielen zlyhaním techniky, ale i ľudského faktora. *-redakcia-*

Aktuality z oblasti základných škôl

Spájanie škôl a ich názvy

Koniec roka 2005 priniesol koncepčné a racionalizačné opatrenia v oblasti trnavského základného školstva. Mesto obdržalo rozhodnutia z Ministerstva školstva SR (MŠ SR) vo veci spájania šiestich základných škôl (ZŠ) do troch nových právnych subjektov v zriaďovateľskej pôsobnosti. Ide o základné školy na Spartakovskej a V Jame 3, ktoré budú spojené pod názvom ZŠ Spartakovská 5, školy na Gorkého a Limbovej ulici budú niesť názov ZŠ Gorkého 21 a školy na uliciach K. Mahra a Mozartovej budú spojené ako ZŠ K. Mahra 11. Ministerstvo neakceptovalo požiadavky mesta, aby boli názvy škôl nasledovné: Hlboká, Tulipán, Prednádražie. Rozhodnutia MŠ SR sú záväzné.

Nové vedenie a rady škôl

Vedením vyššie spomenutých škôl boli dočasne poverení riaditelia Mgr. Štefan Peko, PaedDr. Jozef Gábor, Mgr. Marta Šmidáková. V prvej polovici januára bolo vypísané výberové konanie na obsadenie miest riaditeľov pre dotknuté tri ZŠ. Zároveň prebieha na týchto školách postupné kreovanie nových rád škôl – voľby zástupcov rodičov, pedagogických i nepedagogických zamestnancov škôl. Mesto

ako zriaďovateľ ZŠ oznámi základným školám delegovaných zástupcov za mesto Trnava z radov poslancov mestského zastupiteľstva i za právnické alebo fyzické osoby podieľajúce sa na výchove a vzdelávaní, ktoré predložili mestu svoje návrhy za členov do vznikajúcich rád škôl. Prvé zasadnutia dotknutých rád škôl by sa mali uskutočniť v priebehu mesiaca marec.

Internetové stránky základných škôl a školských zariadení

V priebehu mesiacov január – február 2006 sa realizovala tvorba webových stránok základných škôl, základných umeleckých škôl a Kalokagatie – Centra voľného času v Trnave. Prostredníctvom projektu Infovek, ktorého gestorom je MŠ SR, získali školy výpočtovú techniku a zároveň možnosť pripojenia sa na internet pre vzdelávanie žiakov i zamestnancov. Zostávala už len úloha vytvorenia internetových stránok, ktorej sa riaditelia škôl s kolegami zhostili a výsledkom je zaujímavé spektrum www – stránok. Pripojenie na tieto stránky je možné i prostredníctvom internetovej stránky mesta – www.trnava.sk v ponuke Samospráva – Školy, školské a mládežnícke zariadenia.

Intelektovo nadané deti na Vančurovej

Základná škola na Vančurovej ulici v Trnave sa zapojila do projektu ERIN – Edukácia a Rozvoj Intelektovo Nadaných detí v školskom roku 2002 – 2003. Projekt sa v súčasnosti realizuje už v štyroch triedach od prvého do štvrtého ročníka. Triedne učiteľky Zuzana Šamajová, Drahomíra Kubišová, Ivana Klinovská a Anna Kóvérová pomáhajú deťom rozvíjať ich nadpriemerné nadanie, ktoré má podľa slov autorky projektu psychologičky Jolany Laznibatovej v súčasnosti strategický význam pre celú spoločnosť.

Projekt Jolany Laznibatovej sa začal realizovať najprv v bratislavskej škole na Teplickej ulici, dnes pod jej záštitou pracuje už dvadsaťsedem slovenských škôl. Žiaci sú vyberaní na základe výsledkov IQ testov. „Pretože mnohí rodičia nevedia, či ich dieťa má predpoklady na zaradenie do takejto triedy, môžu ho dať vyšetriť v pedagogicko-psychologickej poradni alebo priamo u nás u školského psychológa, ktorý im poradí,“ povedala učiteľka štvrtého ročníka projektu ERIN zo Základnej školy na Vančurovej ulici Anna Kóvérová.

Žiaci sa od 1. ročníka učia anglický jazyk a informatiku, v piatom ročníku pribudne ďalší cudzí jazyk. Okrem toho je na prvom stupni zavedený špecifický predmet Obohatenie, určený na rozvíjanie záujmu detí o poznávanie rôznych oblastí okolitého sveta. Učiteľia prostredníctvom problémových a kreatívnych úloh rozvíjajú tvorivé a kritické myslenie žiakov. Okrem toho deti každoročne vypracúvajú ročníkovú prácu v oblasti, ktorú si vyberú podľa vlastného záujmu. Prácu prezentujú pred triedou a rodičmi. „Forma ústnej prezentácie ukázala mieru ich samostatnosti pri naštudovaní a porozumení tematiky, tvorivý prístup k jej spracovaniu a schopnosť žiakov obhájiť svoju prácu, čo považujem za najväčší prínos ročníkových prác,“ dodala Anna Kóvérová.

Podľa slov učiteľiek sa u detí rozvíja samostatnosť, tolerancia a spolupráca s kolektívom. Vzťah učiteľa a žiaka je založený na partnerskom dialógu. Menší počet žiakov v triedach umožňuje zohľadňovať ich individuálne potreby. Pracujú vlastným tempom, s inými pracovnými listami ako v bežnej triede, zameranými hlavne na tvorivosť, samostatnosť. Po vyriešení úlohy môžu podľa záujmu pracovať na ďalších listoch navyše, zaujímavých prácach, čítať encyklopédie, vytvárať nové pracovné listy, tvoriť vlastný časopis.

-redakcia-

Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce chce rozširovať svoje aktivity v našom regióne

Koncom minulého roka dostala Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce Trnavskej univerzity najvyššie celkové bodové hodnotenie a dosiahla najvyšší priemerný výsledok vo vyhodnocovaní kvality vysokých škôl, ktoré uskutočnila Akademická rankingová a ratingová agentúra v Bratislave. V celkovom hodnotení dostala Trnavská univerzita podľa fakúlt prvé miesto v spoločenskovedných disciplínach a druhé miesto v oblasti humanitného zamerania za Vysokou školou múzických umení v Bratislave.

Spomínané hodnotenie považuje prodekan úspešnej Fakulty zdravotníctva a sociálnej práce Trnavskej univerzity Bohumil Chmelík za inšpiratívne vo viacerých smeroch. „Predovšetkým som rád, že jedenásť rokov tvrdej práce na dobudovaní fakulty prinieslo reálne výsledky. Myslím, že je to aj tým, že fakulta cizelovala študijné smery – ošetrovateľstvo, sociálna práca, verejné zdravotníctvo, laboratórna medicína,

rehabilitácia a niektoré ďalšie špecializácie ako napríklad misijná práca v sociálnej práci. Naše snahy sa odrazili aj na mimoriadnom záujme o štúdium na fakulte, najmä o zdravotnícke smery sociálnej práce.“

Dnes sa veľa hovorí aj o uplatnení absolventov v praxi, čo bolo jedným z vysokých kritérií hodnotenia fakulty. Nielen v trnavskom prostredí sú už známi absolventi, ktorí vyšli z tejto akademickej pôdy a ich ďalšia práca je úspešná. „Myslím si, že je to úspech komplexu viacerých činností,“ pokračuje prodekan Bohumil Chmelík, „Okrem vedecko-pedagogickej práce je úspešné najmä naše pôsobenie v misiách. Sú to aktivity hlavne v Sudáne, tam ide o zdravotnícku starostlivosť liečebnú a preventívnu, ktorá sa orientuje na najchudobnejšie vrstvy obyvateľstva. Okrem toho robíme v Nairobi aj pedagogickú činnosť. Prebieha tam už druhý cyklus pedagogického vzdelávania miestnych študentov zameraný na kombinované štúdium verejného zdravotníctva a sociálnej práce, pretože ambulancia sa nachádza v slame, kde sú najbiednejší a práve takéto kombinované vzdelávanie študentov je požadované.“

Positívne hodnotenia Akademickej rankingovej a ratingovej agentúry však zaviazali všetkých aktivistov z fakulty rozširovať v novom roku oblasti svojej činnosti. „Vytvorila sa vrstva lekárov, ktorí sa zaoberajú tropickou medicínou a verejným zdravotníctvom, čo má mimoriadny význam aj pre verejné zdravotníctvo na Slovensku. Po našom vstupe do Európskej únie sa totiž očakáva, že budeme pôsobiť v širšom meradle ako je dosah našej fakulty.“

Okrem zvyšovania kvality štúdia s dôrazom na uplatnenie absolventov v praxi chce fakulta nadväzovať na medzinárodné kontakty, rozširovať vedeckej základne a pokračovať v misijnej práci. Zameriavať sa budú aj na aktivity v našom regióne. „Vyvíjali sme ich aj doteraz, ale popri afrických aktivitách zostali pred verejnosťou akosi v úzadí. Pripravujeme otvorenie hospicu v Pezinku a spoluzúčastňujeme sa na otvorení hospicu v Trnave, tiež chceme otvoriť útulok pre bezdomovcov v Bratislave. Často nás verejnosť oslovuje, že rómska komunita by potrebovala pomoc, takže jedna z našich aktivít, ktorá je v zárodku, bude orientovaná týchto smerom. Nasvedčuje tomu aj fakt, že v minulom roku sa na pôde univerzity organizovala medzinárodná konferencia na túto tému,“ povedal prodekan Fakulty zdravotníctva a sociálnej práce Trnavskej univerzity Bohumil Chmelík.

Martin JURČO

Hospic bude mať aj mobilnú ambulanciu

Začiatkom tohto roka sa začali práce na rekonštrukcii ambulancie mobilného hospicu Svetlo. Z priaznivých okolností by sa mal mobilný hospic postarať o prvých klientov a ich príbuzných v domácnostiach už začiatkom roka 2007. Novinky z radnice o tejto novej aktivite neziskovej organizácie Svetlo informovala členka jej správnej rady Mgr. Anna Suchoňová.

Príprava lôžkového hospicu a zariadenia opatrovateľskej služby v časti budovy kláštora na Františkánskej ulici je v štádiu získavania stavebného povolenia a finančných prostriedkov na rekonštrukciu. Projekt predpokladá finančné náklady vo výške dvadsaťtri miliónov korún. „V minulom roku sa nám podarilo získať niečo vyše poldruha milióna korún, v tomto roku sa uchádzame o zdroje z vyššieho územného celku, nadácií, ministerstiev, Európskej únie, podnikateľskej sféry, drobných darcov, a tiež prostredníctvom benefičných podujatí. Jedno z nich – koncert v Divadle Jána

Palárika – sa uskutoční 23. apríla o 16. hodine. Všetkých, ktorí chcú aj týmto spôsobom prispieť na realizáciu hospicu, naň srdečne pozývame a zároveň ďakujeme tým, ktorí už túto ideu podporili,“ povedala Anna Suchoňová a dodala: „Nezisková organizácia Svetlo má naozaj mnohostrannú podporu – predovšetkým zo strany Mesta Trnava, s ktorým podpísala v júli 2005 zmluvu o partnerstve. Jej obsahom je okrem morálnej a organizačnej podpory významná finančná účasť. Ďalším našim partnerom je Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce Trnavskej univerzity.“

Na výstavbu hospicu prispeli napríklad Slovenské elektrárne sumou 50 tisíc korún, združenie nešťátnych zdravotníckych pracovníkov Aesculap sumou 60 tisíc korún a občianske združenie Klub priateľov Trnavy grantom vo výške 770 tisíc korún. Prispeli aj mnohí jednotlivci – nielen Trnavčania, ale aj ľudia z iných oblastí Slovenska a zo zahraničia. Ich zoznam je zverejnený vo vitríne n. o. Svetlo pri budove Katolíckej jednoty Slovenska.

Po dokončení by mal hospic poskytnúť lôžkovú starostlivosť približne štrnástim klientom, zariadenie sociálnej služby bude slúžiť približne dvanástim obyvateľom. Takmer všetky práce v neziskovej organizácii Svetlo sú vykonávané na báze dobrovoľnosti.

-eu-

Diakonický domov dôchodcov

a domov sociálnych služieb v Trnave ubytuje viac ako štyridsať klientov bez ohľadu na ich vierovyznanie a pôvodné bydlisko. Kľúčom výberu bude biblický odkaz o blížnom človeku

Ak ste si pred rokmi pri prechádzke popri dezolátnom starom opustenom dome na Kalinčiakovej ulici povzdychli, dnes by to tak určite nebolo. Skôr naopak. Cirkevný zbor Evanjelickej cirkvi augsburského vyznania na Slovensku Trnava (CZ ECAV) v týchto týždňoch totiž dokončuje posledné stavebné práce na rekonštrukcii tohto objektu, ktorý sa mení na Diakonický domov dôchodcov. V súčasnosti je odovzdaná hrubá stavba, takže sa v budúcich týždňoch plánuje s dobudovaním vnútorného zariadenia a úpravy okolia objektu tak, aby prví klienti mohli prísť v jarných mesiacoch.

„Objekt bol postavený evanjelikmi v Trnave zhruba v dvadsiatych rokoch. Počas povojnového obdobia bol zoštatnený a bývali tam najmä nižšie sociálne vrstvy. Počas niekoľkých rokov sa však premenil na ruinu. Dost' dlho nám trvalo, kým získala budovu evanjelickej cirkve späť,“ povedal Rastislav Hargaš, farár trnavského cirkevného zboru SECAV. Budovaniu diakonického domova predchádzalo viacero koncepcií budovania a využitia budovy aj v rámci cirkevného zboru. Intenzívne sa však začalo pracovať na stavbe až v poslednom období. „Myslím, že práve teraz sa potvrdila správnosť cesty, ktorou išli aj moji predchodcovia, ktorí nechceli využiť tento dom na komerčné účely, ale pre tých, ktorí potrebujú v našej spoločnosti pomoc – teda využiť ho ako domov pre bezvládne osoby a seniorov,“ pokračuje Rastislav Hargaš.

Najvýraznejším problémom pri rekonštrukcii bolo financovanie prác, preto išiel cirkevný zbor cestou viaczdrojového financovania. „Boli to najmä domáce zdroje, predovšetkým finančné prostriedky Cirkevného zboru SECAV v Trnave. Stavba by však nebola dokončená bez obetavosti našich evanjelikov v Nemecku a evanjelickej cirkvi z Ameriky a Evanjelickej Diakonie. Mesto Trnava prispelo sumou 1 milión korún a Klub priateľov Trnavy sumou 450 tisíc korún, za čo sme vďační. Tok týchto

prostriedkov nám pomáhalo zabezpečovať Ústredie ECAV v Bratislave a vo Zvolene – zaručili sa, že peniaze, ktoré dajú veriaci z Nemecka či USA, budú využité takým spôsobom, ako sme si predsavzali. Mňa ako farára domáceho cirkevného zboru teší, že prostriedky sa zhodnotili najmä vďaka nezištnej práci mnohých trnavských cirovníkov, čím sa hodnota diela ešte zvýšila.“

Na výstavbe Diakonického domova sa preinvestovalo približne 28 miliónov korún. Viac ako pol milióna korún chce ešte CZ ECAV Trnava využiť na vnútorné zariadenie objektu. Už teraz majú predbežní záujemcovia možnosť prihlásiť sa. Kľúč výberu klientov nemá striktnú geografickú a konfesijnú štruktúru. „Samozrejme, že nie je podmienkou, aby bol klient evanjelického vierovyznania. Diakonický domov dôchodcov nie je len záväzkom ekumény, ktorá má Trnave dobré základy. Je tu aj biblický odkaz o blížnom človeku – je to každý, kto potrebuje lásku, pomoc a zaopatrenie. Budeme však prihliadať na to, akú pomoc človek potrebuje a na rozsah služieb, ktorý môžeme my poskytnúť. Nie je ani dôležité, aby záujemca bol z Trnavy alebo z nášho regiónu. Navštívil nás napríklad jeden budúci zamestnanec novovybudovaného závodu PSA. Pochádzal z východného Slovenska. Vraj tu, v Trnave, bude pracovať, presťahuje sa sem, ale chcel by tu mať aj rodičov. Aj preto nemožno celkom uplatniť model prijímania len trnavských záujemcov.“

Aj keď pôvodný plán počítal s približne štyridsiatimi klientmi, v budúcnosti to bude možno viac. „Niektoré izby majú nadštandardné rozmery. Pri dobrej vôli môžu byť ubytovaní niektorí klienti po dvoch, resp. troch v jednej izbe. Celkový počet klientov preto nie je uzavretý.“ Do úvahy sa budú brať aj požiadavky klientov na technické vybavenie izieb. „Napríklad, počítame s tým, že telefón je dnes samozrejmosťou a niektorí seniori budú chcieť aj prístup na internet,“ dodal farár Cirkevného zboru ECAV Trnava Rastislav Hargaš.

Martin JURČO

Obedy budú aj pre dôchodcov v Modranke

Stredisko sociálnej starostlivosti na Ulici Vladimíra Clementisa v Trnave v súčasnosti poskytuje verejné stravovanie približne pre štyristo sedemdesiatich záujemcov – obyvateľov malometrážnych bytov na Clementisovej, klientov Denného stacionára na Okružnej ulici a ďalších dôchodcov trvale žijúcich na území mesta.

Priemerne trisdvadsať obedov sa pripravuje v kuchyni na Ulici V. Clementisa, ďalších stopäťdesiat jedál každý deň uvaria v kuchyni na Spartakovej ulici. Hotové obedy sú rozvázané do Klubu dôchodcov (KD) na Limbovej ulici, ktorý zabezpečuje sídlisko Linčianska a štvrť Tulipán, do KD na Beethovenovej, ktorý pokrýva sídlisko Prednádražie a príslušné ulice štvrte Spiegelsál, do KD na Kollárovej, Klubu seniorov pri Stredisku sociálnej starostlivosti a Katolíckej jednote Slovenska pre centrum mesta a do výdajne stravy na Okružnej ulici pre sídlisko Zátvor a štvrť Kopánka.

„Do budúcnosti počítame s rozvozom stravy aj pre mestskú časť Modranka, kde bude zriadený nový klub pre dôchodcov a so zvýšeným počtom obedov vo výdajni stravy na Okružnej ulici,“ povedal Tomáš Škapura zo Strediska sociálnej starostlivosti v Trnave. Hodnota stravnej jednotky preyšuje päťdesiatšesť korún, dôchodcovia však platia za jeden obed dvadsaťdeväť korún v jedálni na Clementisovej ulici a tridsať korún na iných miestach. Do rozdielu jednej koruny sú zarátané náklady na dovoz stravy, ostatné náklady znáša Mesto Trnava.

-redakcia-

Je tu ďalší ročník kurzu zdravej výživy

Kancelária Zdravé mesto Trnava v spolupráci s občianskym združením Život a zdravie odštartovali v polovici februára už jedenásty ročník Kurzov zdravej výživy. Ich hlavným poslaním je naučiť obyvateľov mesta zodpovedne pristupovať k svojmu zdraviu a poukázať na možnosti zdravého stravovania.

Jednou z myšlienok je tiež vysvetliť význam stravy v živote človeka a nájsť najlepší pomer medzi vhodnou stravou a cenou potravín. Kurz je rozdelený do desiatich stretnutí raz týždenne, pričom každý večer je venovaný konkrétnej téme, ktorá súvisí so zdravou výživou a ukázkam prípravy jedál. Pozitívom je zostavovanie celého jedálnička so zameraním na niektorý zo zdravých druhov potravín priamo pred očami účastníkov kurzu. „Z každého jedla im dávame ochutnať, čo je asi jeden z najdôležitejších bodov našich stretnutí, pretože niektorí až v tejto fáze uveria, že aj zdravá strava môže byť chutná. Niekedy stačí len využívať nie celkom docenené druhy zeleniny a ovocia. Na prvom stretnutí sme hovorili najmä o využití póru v kuchyni, či používaní sójového mlieka,“ hovorí lektorka občianskeho združenia Život a zdravie Marta Siváková. „Záujem je veľmi veľký, pravidelne chodí na kurzy od osemdesiat do sto ľudí. Účastníkmi sú nielen vekovo starší ľudia, ale stále pribúda aj mladšia generácia. Je veľa civilizačných ochorení – vysoký krvný tlak, obezita. Každý rok máme iný typ prednášok, mnohých účastníkov máme už stálych, preto tiež obmieňame receptúry.“

Na doterajšie skúsenosti s poradňou zdravia sme sa opýtali účastníkov kurzu. Podľa ich odpovedí možno skonštatovať, že aj skúsené gazdinky sa naučili niečo nové, iným zasa lekár odporučil zmeniť stravovacie návyky, no nevedeli ako. „Máme aj spätné ohlasy od účastníkov predchádzajúcich kurzov zdravia. Jedna pani začala s našimi receptami a podarilo sa jej schudnúť viac ako pätnásť kíľ. Ďalšia sa napríklad naučila, čo všetko sa dá v kuchyni robiť s takým sójovým mliekom...“, hovorí Marta Siváková. Občianske združenie Zdravie a život pracuje od roku 1993 s preventívno-liečebným programom vo viacerých slovenských mestách aj cez kluby zdravia. Najlepšie sa však etablovalo v Trnave a Bratislave, a to najmä vďaka podpore zo strany samosprávy týchto miest.

-maju-

Trnavský vinársky rok sa začal

veľmi pekne a štýlovo – požehnaním mladých vín ročníka 2005

Nielen trnavskí, ale najmä okolití vinohradníci, záhradkári a vinári prišli na začiatku februára do pivnice Západoslovenského múzea v Trnave, aby predstavili prvý produkty svojej práce z neľahkého uplynulého roka. Zhodnotil ho Ing. Milan Pavelka, predseda Malolarpatskej vínnej cesty, sám aktívny vinár, takže jeho slová aj o odvahe vinohradníkov počkať si a dočkať sa nakoniec kvalitnej úrody, prijali všetci prítomní ako uznanie práce od človeka, ktorý presne vie, čo hovorí.

Spolu tridsaťdva vinárov, malých, stredných i veľkých, prinieslo šesťdesiatosem vzoriek, ktoré po úvodnom slove Božom prednesenom Mons. Jánom Plevom, riaditeľom Spolku sv. Vojtecha, požehnal metropolita, arcibiskup Ján Sokol. Vo svojej homílii vyzdvihol víno ako jeden z darov božích, ktorý je preto potrebné požívať uvážlivo, pre vlastné zdravie a povznesenie. V tomto duchu sa niesol aj prípitok prednesený primátorom mesta Ing. Štefanom Bošňákom, ktorý zaželal mladému vínu na cestu

veľa úspechov a najmä vďačných konzumentov. Prítomní vinári si potom navzájom vydegustovali svoje vína a veru poväčšine uznanlivo pokyvovali hlavou. Komplikovaná sezóna s netradične náročnou starostlivosťou o vinohrad priniesla nakoniec veľmi pekné vína. Vôbec nie kyslé, ako kuvikali podaktorí neprajníci, ale pekné buketné, plné v tele, sľubujúce zážitok pri jeho košтовaní. Veru s radosťou si mohol každý vinár odniesť do svojej pivnice fľaštičku požehnaného vína a s hrdosťou ju tam postaviť k svojmu svätému Urbanovi. Dobré víno je opäť tu!

Lúto však v Trnave nemusí byť žiadnemu jeho priaznivcovi. Už o niekoľko dní, 10. a 11. marca, sa v spoločenskej sále Združenej priemyselnej školy na Komenského ulici uskutoční súťažná výstava Víno Tirnavia, ktorá je aj nominačnou výstavou pre Salón vín Slovenskej republiky v júni tohoto roku v Limbachu. Je to veľké ocenenie pre trnavských organizátorov a zároveň tá najlepšia pozvánka pre verejnosť. Podujatie pripravuje Mesto Trnava a je spolufinancované Európskou úniou v rámci programu iniciatívy spoločenstva Interreg IIIA Slovenská republika – Česká republika ako súčasť zrkadlového projektu pod názvom TRNky-BRNky – Trnavsko-Brnenská spolupráca bez hraníc.

E. K.

Cezhraničná spolupráca v rámci CENTROPE

Mesto Trnava spolu s Trnavským samosprávnym krajom sú partnermi pri vytváraní euroregiónu s názvom CENTROPE, ktorý sa vyznačuje rôznorodosťou a osobitým charakterom, ale prítom vystupuje a koná ako integrovaný región so spoločnými záujmami. Základnú dohodu o jeho vytvorení podpísali v roku 2003 v Kittsee predstavitelia krajov a žúp Burgenland, Dolné Rakúsko, Viedeň, Južná Morava, Győr – Moson – Sopron, Bratislavský samosprávny kraj, Trnavský samosprávny kraj a predstavitelia miest Eisenstadt, St. Pölten, Brno, Sopron, Győr, Bratislava a Trnava. Iniciatíva na budúcu spoluprácu bola uvedená do života pod heslom Staneme sa európskym regiónom.

Perspektíva regionálneho rozvoja CENTROPE zdôrazňuje, že je nutné posilniť hospodársku a sociálnu súdržnosť, aby sa dali spoločne riešiť územné rozvojové problémy rýchlejšie a trvalejšie. Hospodársky rast samotný však nepostačuje: je potrebné zosúladiť sociálne, kultúrne, ekologické a hospodárske nároky jednotlivých regiónov i celej oblasti a dosiahnuť tak jej trvalo vyvážený rozvoj.

Rok po rozšírení Európskej únie sa bilancovalo aj v CENTROPE. Stalo sa tak na konferencii v St. Pöltene v apríli 2005. Rozšírenie EÚ v roku 2004 prinieslo nové impulzy pre spoluprácu a súťaž miest a regiónov za rovnakých podmienok. Tým sa otvárajú veľké šance pre efektívne kooperácie v hospodárskej a spoločenskej oblasti, ktoré sľubujú viac prosperity a blahobytu pre všetkých. Spoločné motto, ktoré vedie ku skutočnému využitiu týchto šancí, je: Spájame sa a rastieme.

Vývoj vzájomných perspektív a kooperatívne presadzovanie inovačných opatrení posilní rozmanitosť, kvalitu a kompetenciu regiónu CENTROPE a pomôže mu obstáť v konkurencii ďalších regiónov Európy. Podarilo sa už položiť základy pre budúcu spoluprácu a perspektívy spoločného rozvoja v týchto oblastiach: hospodárstvo, inovácie, výskum a rozvoj, infraštruktúra, doprava, životné prostredie a plánovanie, trh práce, kvalifikácia a zamestnanosť, kultúra, kreativity, voľný čas, šport a cestovný ruch. Na dosiahnutie týchto cieľov budú vypracované pilotné projekty

a programy úloh CENTROPE až do roku 2015. Konkrétnymi projektmi sa zapojí do tejto spolupráce aj mesto Trnava.

Predstavitelia všetkých zainteresovaných strán sa znova stretnú v marci vo Viedni a podpíšu spoločné memorandum s titulom Utvárame budúcnosť. V druhej fáze budovania euroregiónu CENTROPE pre ďalšie dva roky bude dôležité vytvoriť spoločne vhodný necentrálny cezhraničný kooperačný manažment. Spoločne budú pripravené viaceré tematické agendy.

Trnava bude mať svoje zastúpenie i v Koordinačnom centre CENTROPE, ktoré bude zriadené v najbližšom období v Bratislave. Úlohou tohto koordinačného centra bude zastupovanie záujmov slovenských členov euroregiónu, identifikácia a koordinácia našich zásadných záujmov, zintenzívnenie zapojenia slovenských subjektov do spolupráce a spustenie informačnej kampane o úlohách a cieľoch CENTROPE, ktorá sa v tomto roku uskutoční aj v Trnave.

-um-

V najstaršej časti radnice bude múzeum

Čoskoro bude obnovené západné krídlo trnavskej radnice, ktoré je vzhľadom na svoju pamiatkovú a historickú hodnotu unikátom nielen v rámci mesta, ale aj celého Slovenska. Práce na obnove by sa mali začať v apríli a ich ukončenie sa predpokladá v októbri. V najstaršej časti radnice bude mestské múzeum s justičnou expozíciou.

Mesto Trnava má vypracovanú dlhodobú koncepciu obnovy a komplexu radničných objektov. Finančné náklady sú rozložené do niekoľkých rokov, čím je podporená aj reálnosť završenia obnovy v plánovanom rozsahu. „Uličné krídlo slúži najmä na reprezentačné účely, v južnom zasadá mestské zastupiteľstvo a severné má doplnkové funkcie. Mesto však pociťuje potrebu upriamiť pozornosť aj na kultúrny a historický význam radnice pre obyvateľov Trnavy. Preto chceme sústrediť v západnom dvorovom krídle kultúrnu a výchovno-vzdelávaciu činnosť a umiestniť tu mestské múzeum,“ povedal Ing. arch. Pavol Ďurko z odboru Územného rozvoja a koncepcií Mestského úradu v Trnave.

Najzaujímavejším muzeálnym exponátom bude samotná pôvodná budova stredo-vekej radnice, ktorá je doslova šperkom z hľadiska veku, ojedinelosti a autenticity. Skutočnosť, že stála v sekundárnej polohe v zadnej časti dvora a pri neskorších pre- stavbách radnice stratila svoj význam, jej paradoxne prospela. Nebola príliš radikálne prebudovaná a zachovalo sa tu veľa cenných stredovekých a neskorších nálezov.

„Vo vnútorných priestoroch barokového žalára sa dodnes zachovali pôvodné väzen- ské cely aj s nedávno objavenými kresbami väzňov, ktoré návštevníkom umožnia po- noriť sa do mysle odsúdencov v 18. storočí. Zaujímavé je, že sú zachované aj priestory, v ktorých sa pre väzňov varilo. Úžasný exponát sám o sebe je aj priestor stredovekého suterénu s pôvodnými tehlovými rebrovými klenbami, ktorý chceme vyťahovať na pôvodnú niveletu. Hodnotu celého objektu zvyšuje tiež skutočnosť, že rozsah zachova- ných originálnych vnútorných omietok je omnoho väčší, než sme pôvodne predpokla- dali,“ doplnil Pavol Ďurko.

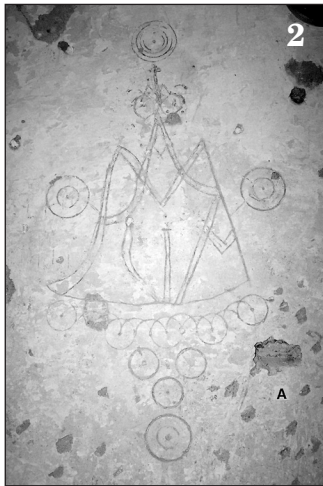
Unikátny objav na trnavskej radnici

Na stenách ciel v bývalom trnavskom žalári sa našli kresby, ktorými si väzni krátili čas. Na jednej z nich je šibenica s obesencom

Najstaršia radničná budova bola vystavaná na prelome 14. a 15. storočia. Nestála však tak ako dnešná radnica priamo pri ulici. Postavili ju na pozemku zrejme patriacemu vtedajšiemu richtárovi Mollirovi. Keďže richtár mal pri Hlavnej ulici už dávnejšie postavený svoj obytný dom, muselo sa mesto uspokojiť s výstavbou budovy slúžiacej pre výkon mestskej samosprávy až v zadnej časti jeho dvora, tak ako je to známe pri výstavbe prvých radníc aj z iných miest, napr. aj z Bratislavy.

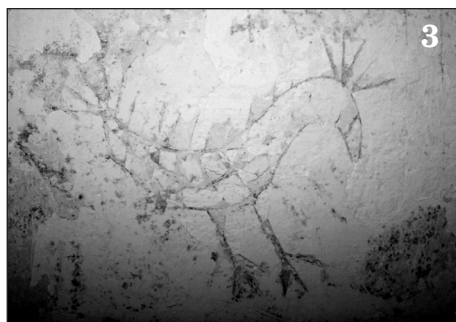
Táto prvá radničná budova je dodnes zachovaná – je zabudovaná v krídle vzadu vo dvore dnešnej radnice pri kaplnke. Na poschodí sa zachovali dve z pôvodnej trojice gotických kamenných okien s neobvyklým tvarom kružby. V pivnici s unikátnymi krížovými klenbami s tehlovými rebrami bol pôvodne zrejme žalár. K prvej radničnej budove pristavili domček kata. To, že Trnava mala svojho kata, bolo vzácnosťou. Požičiavala ho aj iným mestám za finančnú odplatu.

Neskôr sa priestory žalára rozšírili z pivnice aj na prízemie radničnej budovy, kde sa už pri dávnejšom pamiatkovom prieskume našli vyryté mnohé obrazce, ktorými si väzni krátili čas. Obrazce však až na jednu výnimku nevytvárajú žiadne motívy, dali by sa skôr nazvať iba čmáranicami. Medzi nimi sú viaceré skupiny šikmých čiarok, ktorými si uväznení značili, koľko dní im ešte zostáva odsedieť z trestu. Výnimkou je iba vyryté meno HORVATH, ďalej začiatok slov označujúcich dobu vzniku mena – ANN.. (písmenko O a predpokladané pokračovanie nápisu DOMINI zatiaľ nie sú odkryté) a číslice 16., zvyšok dátumu chýba. Do väznice v prízemí viedol pevný kamenný portál, priestor bol presvetlený a odvetraný iba malým štrbinovým oknom

a zachovala sa aj pec.

V 18. storočí už ani tento rozsah väzenia nepostačoval a preto využili domček kata, ktorý prebudovali na danú dobu vyspelý žalár s tromi podlažiami, ktorý stojí v pôvodnom stave podnes. Je to budova, ktorá predstupuje na ľavej strane (vpravo je kaplnka) pred zadné krídlo do priestoru dvora radnice. V prvom a druhom podlaží sa nachádzali po dve zaklenuté cely – asi samotky pre ťažších zločincov, v treťom bola jedna väčšia miestnosť s dreveným trámovým stropom, ktorej funkciu zatiaľ nepoznáme. Vstup do ciel zabezpečuje zaklenutá chodba. Cely smerujú do dvora radnice

malými zamrežovanými oknami. Podlahy sú zo širokých drevených fošní, úzke chodby sú pokryté tehlovou dlažbou. V celách zostali zachované kovové obruče na pripútanie väzňov a malé niky na uloženie osvetľovacieho kahanca.

Reštaurátorský prieskum pod vedením akad. soch. Pavla Čambála priniesol po odstránení nehodnotných a nesúdržných vrstiev objav v podobe rytých kresieb do pôvodnej omietky stien väznice. Na rozdiel od neidentifikovateľných čmáraníc na prízemí staršej radničnej budovy, ktoré sme spomínali vyššie, sa v priestoroch barokového žalára na druhom podlaží už našli konkrétne motívy. Menej kresieb sa nachádza v prvej cele od západu, kde na východnej stene dominujú hlboko vyryté prepletené písmená MARIJA a obrazec je doplnený viacerými sústrednými kružnicami (obr. 2). V spodnej časti steny je motív domčeka s jedným oknom a veľkým kolesom pred spodnou časťou priečelia. Do domčeka vedie z terénu rebrík. Pravdepodobne ide o znázornenie mlynskej budovy. Ostatné množstvo vyrytých obrazcov tejto steny je predbežne ťažko rozlúštiť. V susednej cele ohraničujú východnú stenu na oboch okrajoch štylizované postavy drábov (obr. 4). Majú vysoké čiapky so zalomenými hrotitými koncami a sú prepásaní širokými opaskami. Vedľa hajdúcha na severnom okraji steny je zobrazená ďalšia postava, zrejme ženy v dlhej sukni. Približne v strede šírky steny stojí šibenica, na ktorej sa hompáľa obesenec a v hornej časti šibenice číha havran (obr. 1). Z množstva cez seba prekrytých motívov sa vyčleňuje verne zobrazený kostol. Budova je zachytená z boku, má vysokú vežu na západe a na loď sa od východu pripája nižšia hmota presbytéria. Na kostolnej lodi sú zobrazené dve okná s oblúkovým ukončením hornej časti, dokonca autor sa sústredil aj na vykreslenie rámov okien v tvare kríža. Kostolu však chýba strecha. V rozsahu celej steny je vyrytých ďalších niekoľko štylizovaných malých vtáčikov (obr. 3), ľudská tvár, hlava jeleňa, nezreteľné písmená, atď. Ďalšie ryté motívy, medzi nimi napr. aj tvár z profilu s výrazným nosom, sa nachádzajú aj na protiláhlej stene. Zo spôsobu zobrazenia sa zdá, že ryté motívy vyšli z rúk viacerých odsúdených.

Tento unikátny a divácky príťažlivý objav, ktorý reprezentuje pohľad do duše uväznených v dávnom 18. storočí, bude reštaurátorsky ošetrený a pre prezentáciu patrične osvetlený, aby ho mohli obdivovať návštevníci plánovanej justičnej expozície.

Stavebné povolenie na obnovu tohto unikátne celistvo zachovaného komplexu najstaršej radnice bolo vydané už v roku 2004. Mesto Trnava ako vlastník pristúpilo na jeseň v roku 2005 k začatiu jeho obnovy pre účely mestského múzea. Začiatok sa niesol v duchu doplnenia prieskumov – statického prieskumu, prieskumu vlhkostných pomerov a reštaurátorského prieskumu. Hlavné práce sú naplánované na rok 2006.

Ing. arch. Jaroslava Žuffová, CSc., 19. 1. 2006, foto: -eu-

Ľudia a udalosti v histórii Trnavy   marec 2006

1. 3. 1941 ► V Poprade – Kvetnici umrel básnik a kňaz Paľo OLIVA, vl. menom Pavol Ušák, rodák z Kátloviec a absolvent trnavského gymnázia (65. výročie).

5. 3. 1676 ► V Trnave umrel vacovský biskup Juraj PONGRÁC, ktorý kvôli obsadeniu južného Uhorska Turkami sídlil v Trnave (330. výročie).

6. 3. 1846 ► Študenti trnavského seminára združení okolo Jána Palárika a Jozefa Viktorina sa súhlasne pripojili k štúrovcami vyhlásenej reforme spisovnej slovenčiny (160. výročie).

7. 3. 1811 ► V Ompitáli umrel národný buditeľ, spoluzakladateľ Slovenského učného tovarišstva, spisovateľ a kňaz Juraj FÁNDLY, ktorého napospol všetky práce vyšli tlačou v Trnave (195. výročie).

7. 3. 1831 ► V Trnave sa narodil poľný maršal, diplomat a barón Gustáv THÖM-MEL (175. výročie).

7. 3. 1976 ► V Bratislave umrel spisovateľ, prekladateľ a novinár Jožo NIŽNÁNSKY, rodák z Brestovian a absolvent trnavského gymnázia, autor populárnych historicko-dobrodružných románov, z ktorých viaceré boli aj sfilmované (30. výročie).

8. 3. 1896 ► Vo Vrbovom sa narodil spisovateľ a dramatik Elo ŠÁNDOR, ktorý pôsobil v Trnave ako bankový úradník (110. výročie).

9. 3. 1996 ► V Trnave umrela vo veku len 21 rokov športovkyňa Radka CHARFREITAGOVÁ, slovenská reprezentantka vo vrhu guľou a v hode diskom (10. výročie).

12. 3. 1636 ► Taliansky staviteľ Pietro SPAZZO položil základný kameň stavby jezuitského kolégia v Trnave (370. výročie).

15. 3. 1756 ► V Trnave umrel historik a pedagóg Andrej PATAI, rektor Trnavskej univerzity (250. výročie).

18. 3. 1816 ► V Trnave umrel cirkevný a kultúrny dejateľ Alfonz Pavol KRCH-ŇÁK, rodák z Bohdanoviec, člen františkánskej rehole, gvardián trnavského konventu a zakladajúci člen Slovenského učného tovarišstva (190. výročie).

19. 3. 1666 ► V Trnave umrel ostrihomský kanonik, titulárny biskup, pedagóg a riaditeľ trnavského seminára Štefan BARTÓK, vydavateľ veršov Petra Benického (340. výročie).

20. 3. 1656 ► Rektor Trnavskej univerzity Martin Palkovič uzavrel zmluvu s mestom o univerzitnej záhrade (350. výročie).

20. 3. 1911 ► V Leviciach sa narodil spisovateľ, historik, lexikograf a novinár Celestín RADVÁNYI - ERCÉ, ktorý dlhé roky pôsobil v Trnave, kde je aj pochovaný. Čestný občan mesta Trnava in memoriam (95. výročie).

21. 3. 1801 ► V Trnave umrel profesor Trnavskej univerzity a dekan jej právnickej fakulty Šimon FÁBA, zakladateľ verejnej knižnice v Trnave, člen Slovenského učného tovarišstva a jeho mecén (205. výročie).

24. 3. 1901 ► V Liptovskom Mikuláši sa narodil hudobný pedagóg, organista a dirigent spevokolu Bradlan Ján LAUKO, ktorý pôsobil od roku 1938 v Trnave, kde aj umrel (105. výročie).

24. 3. 1951 ► V Bratislave sa narodil futbalový brankár Dušan KEKETI, hráč Spartaka Trnava, s ktorým získal tri tituly majstra ČSSR (50. narodeniny).

25. 3. 1971 ► V Trnave umrel lekár a riaditeľ nemocnice Koloman STYK (35. výročie).

30. 3. 1926 ► V Dunajskej Strede sa narodil básnik, prekladateľ a redaktor Vojtech MIHÁLIK, absolvent trnavského gymnázia (80. výročie).

30. 3. 1946 ► V Trnave sa narodila baletná umelkyňa a pedagogička Gabriela DEMOVIČOVÁ-ZÁHRADNIKOVÁ, sólistka SND v Bratislave (60. narodeniny).

30. 3. 1951 ► V Trnave vznikla Okresná ľudová knižnica (55. výročie).

31. 3. 1921 ► V Trnave sa narodil operný spevák a režisér Bedřich KRAMOSIL, umelecký šéf Novej scény v Bratislave (85. výročie).

Manželské hry sú najlepšie v divadle

Divadlo Jána Palárika ■ Manželské hry ■ autor: Matjaž Zupančič ■ dramaturgia: Mirka Čibenkova ■ scéna: Ján Zavarský ■ kostýmy: Eva Farkašová ■ réžia: Michal Babiak

„Herectvo je umenie predstierania. Herec nemusí prežiť všetko, aby to mohol zahrať. Dôležité je pochopiť, o čom to je,“ povedal o svojej role Peter Kočiš, predstaviteľ podvádzajúceho a podvádzaného manžela Bernarda v hre slovinského dramatika Matjaža Zupančiča Manželské hry, ktorá mala 27. januára premiéru v Divadle Jána Palárika. O tom, že Kočiš pochopil, sa nedá pochybovať. Jeho stvárnenie Bernarda je až bolestne realistické, obsahuje všetky odtienky pocitov človeka, ktorý sa počas jedného večera takmer bezmocne zmení z úspešného, šarmantného muža na poníženú kreatúru usvedčenú z podlosti.

Jeho podvádzanú, podvádzajúcu a mstiacu sa manželku Soňu výborne zahrala Dagmar Bajnoková. „Soňa je žena dvoch tvárí, preto som v nej ako človek hľadala skôr to pozitívne. Myslím si, že viac túži po láske ako po pomste, ale režisér trval na zdôraznení, že tu ide len o obchod.“

Možno áno. No napriek tomu, že režijné vedenie Michala Babiaka šlo presne po podstate, treba pripomenúť, že je to aj otázka osobnej viery, že v skutočných vzťahoch kdesi v zákulísi, pred začiatkom a po konci hry všetko nie je také prehnuté, ako to v našom divadelnom manželskom štvorlístku vyzerá. Mrazivo úspešne ho dopĺňajú ešte Jozef Bujdák/Andrej Palko v úlohe Vierinho milenca Ivana a Linda Zemánková/Ingrid Filanová ako Sonina a Bernardova priateľka a zároveň Ivanova milienka. Ich niekoľkoročný príbeh sa na javisku odkrýva postupne ako detektívka, a preto viac o ich vzťahoch neprezradíme. Oplatí sa prísť a zistiť, ako to vlastne bolo. Je isté, že tieto Manželské hry sú najlepšie v divadle.

-eu-

Anglická konverzácia v keramickej dielni

Dva hrnčiarске kruhy a pec na vypaľovanie by mali v tomto roku pribudnúť v centre občianskeho združenia Križovatka na Rybníkovej ulici, známeho pod menom Building. Keramická dielňa sa má stať miestom rozšírenej výučby „living english“ a prostriedkom na podnietenie záujmu mladých ľudí o umenie. V neposlednom rade chce Building týmto projektom osloviť aj rómsku komunitu, ponúknuť jej členom možnosť naučiť sa umeleckému remeslu s minimálnymi investíciami a tak zvýšiť ich šance uplatniť sa na trhu práce.

Predpokladaná investícia na vybudovanie keramickej dielne bude približne 78 tisíc korún. O finančné prostriedky na jej realizáciu i na ďalšie projekty s kultúrno-vzdelávacím charakterom sa chce OZ Križovatka uchádzať v grantovej súťaži mesta Trnava, oslovovaním sponzorov a prostredníctvom možnosti získať dve percentá zaplatených daní od občanov.

Na začiatku histórie OZ Križovatka bola spolupráca Trnavskej univerzity s americkou univerzitou v roku 1997 v rámci zahraničného študijného programu. Do Trnavy sa vtedy prisťahoval americký manželský pár, ktorého úlohou bolo pomáhať pri jeho riadení. Manželia sa začali zamýšľať nad tým, ako by mohli čo najúčinnejšie pomáhať slovenským učiteľom angličtiny a ich študentom. Idea sa v roku 2000 pretavila do založenia občianskeho združenia a vzniku centra Building na Rybníkovej ulici so širokou programovou ponukou zameranou nielen na zlepšovanie konverzačných schopností v anglickom jazyku, ale aj na rozvíjanie morálnej a etickej zodpovednosti v prospech našej krajiny, spoznávanie iných kultúr, rozširovanie obzoru v oblasti filmu, literatúry a výtvarného umenia a pod. Pravidelne tu pripravujú prednášky známe osobnosti ako napríklad Dušan Jaura, Daniel Pastirčák, Alexander Plencner, Juraj Kušnierik a iní.

Všetky svoje programy ponúka Building bezplatne, svoju činnosť a prevádzku doteraz pokrýval výhradne z darov štedrých jednotlivcov z Ameriky.

-eu-

Pavel Pecha vystavuje v And gallery

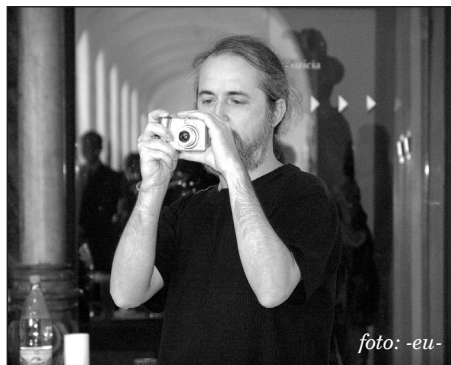

foto: -eu-

Po nedávnych výstavách v Španielsku, Taliansku, Českej republike, Poľsku a Washingtonu sa môžeme konečne stretnúť s tvorbou Pavla Pechu opäť aj v Trnave. Hoci jeho diela poznajú v desiatkach miest na Slovensku, v Európe i v Amerike a sú súčasťou zbierok renomovaných galérií, v Trnave stále zostáva akoby nepoznaný, oceňovaný len v pomerne úzkom kruhu svojich priateľov a priaznivcov.

Práve ich asi najviac prekvapil svojimi najnovšími obrazmi zväčša vo farbách tlejúceho ohňa, ktoré budú do konca marca vystavené v And gallery na Štefánikovej ulici. Dlhodobý cyklus Pavla Pechu známy ako Intuitívne divadlo je tu zrazu akoby prerušený nefiguratívnymi fotografiami bez deja, založenými na hre svetla a tvarov. Nechýba im však vnútorné napätie a snívá poetickosť, ktorú už od neho automaticky očakávame. Len cesta realizácie od myšlienky – vízie vo vnútornom svete autora až po jej obraz v našom spoločnom svete je zdanlivo kratšia. Zdanlivo..., lebo zhmotnenie netrvalo roky, ako v niektorých iných prípadoch. Nie je však vylúčené, že vzdialenosť, ktorú pritom prekonal, sa dá merať svetelnými rokmi.

Dnes ešte nevieme, či sa Pavel vo svojej najnovšej tvorbe rýchlosťou svetla vzdaľuje do svojho vnútorného sveta, ktorý je jeho zrkadlom či obrazom, alebo sa tou istou rýchlosťou približuje k nám. Možné je oboje. Isté však údajne už je, že sa Trnavčania konečne po rokoch budú môcť s jeho obrazmi, zrkadlami či scénami duše stretnúť aj v Galérii Jána Koniarka, ktorá plánuje Pechovu samostatnú výstavu v roku 2007. -eu-

HRANIČNÉ POLIA

súčasný slovenský obraz – medzi poriadkom a chaosom

Galéria Jána Koniarka – Kopplov kaštieľ

participujúci autori: Erik Binder, Ivan Dudáš, Stano Filko, Daniel Fischer, Peter

Maukš, Denisa Lehocká, Adam Szentpétery, Vlasta Žáková

kurátor: Vladimír Beskid

do 19. marca

Prvotným zámerom výstavy je predstaviť tú časť súčasného slovenského umenia, ktorá sa programovo pohybuje na hranici vedy a umenia, ich teoretických modelov a umeleckých transkripcií sveta, osobných vízií. Predstavené diela na základe znalosti či intuície odrážajú aktuálne vedecké teórie a koncepcie (teória chaosu, dekonštrukcie, simulakrum, fraktálna geometria a pod.) a tak „rozbiňajú“ predstavu uzavretej obrazovej kompozície. Vzniká otvorené obrazové pole, či osobitý druh „rozptýlenej“ štruktúry, ktorá prináša obraz na rozhraní zobrazenia a abstrakcie, poriadku a chaosu, komplexných systémov a odchýliek, asymetrií a pod. V spleťtej sieti čiar, v rozkmitanej skladbe bodov a rytmov sa zreteľne ukazujú paralely mikrosвета a makroštruktúr.

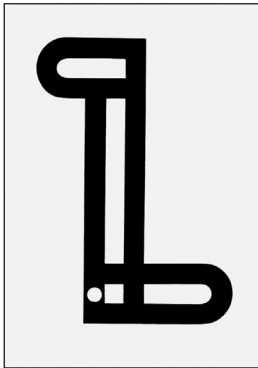
Súčasný obraz je pritom chápaný v širšom poňatí od klasickej polohy závesného obrazu k pohybovému obrazu aj vykročením do 3D – k prostrediu. Na výstave sú pre-

zentované „vírusové“ kresby a znaky Erika Bindera, dekonštruktívne textily Vlasty Žákovej, geometrické maliarske vzorce Adama Szentpéteryho, kombinácia fotografie a maľby mikroprostredia Daniela Fischera, svetelné objekty Petra Maukša, krátke videosekvencie Ivana Dudáša a komplexnejšie vizuálne prostredia Stana Filka a intimity Denisy Leheckej.

Výstava prináša aktuálne obrazové prostredie a podporuje aj generačné rozvrstvenie na našej scéne, kde popri etablovaných menách (D. Fischer, S. Filko, A. Szentpétery) sa objavujú známi umelci mladej generácie (E. Binder, D. Lehecká) i výtvarníci iba nastupujúci na výtvarnú scénu (I. Dudáš, P. Maukš, V. Žáková)

Podujatie nadväzuje na predošlé výstavné projekty galérie skúmajúce podoby súčasného obrazu na Slovensku: *Farbisto/dikOBRAZovo* (2004), *bezOBRAZie /MEDIA S-CREAM* (2005).

-GJK-

ZETENAKA

výstava študentských prác Ateliéru grafiky PdF TU v Trnave
kurátorka: Mgr. Ivana Tomášová
Západoslovenské múzeum, do 30. apríla

Realizovaná výstava je v poradí dvanásť počas existencie katedry (1994). Prvá bola presne pred desiatimi rokmi v priestoroch Trnavského divadla. Projekt ZETENAKA je teoreticko-didaktická výstava, ktorá vznikla na základe empirickej reflexie o morfológii a výraze desiatok grafických znakov, výhradne realizovaných technikou tlače z výšky. Tentokrát však nejde o prezentáciu jedného alebo viacerých výtvarných ateliérov, ale ústredným fenoménom je úvodný tematický problém ateliéru grafiky – ZNAK. Konceptiu témy stanovil v roku 1995 Blažej Baláž, vedúci ateliéru grafiky.

Vystavované práce sú realizované technikou linorezu. Inovačné riešenia tejto tradičnej grafickej techniky obohacujú príbeh znaku o nové významy a mimovoľne nás vtahujú do hlbších vrstiev výtvarného stvárnenia. Otvára sa tým priestor pre hľadanie odpovedí na nové vyjavujúce sa otázky, priestor pre novú skúsenosť s bohatým tvaroslovím a nevyčerpatelnosťou kreácií plošnej formy znaku. Súbor znakov tvoria mimetické (napodobňujúce) a nemimetické (nenapodobňujúce) polohy čistého výtvarného jazyka. Nové chápanie povahy znaku vo výtvarnom umení významne prináša v prvej polovici dvadsiateho storočia umenie čistej geometrickej abstrakcie. Môžeme povedať, že každý znak má svoju formu a pridružený význam, významy. Prítomné sú špecifické geometrické či biologické, amorfné krivky a výrezy, sugestívne reflektujúce svet okolo nás. Počnúc archetypálnym, symbolickým a figuratívnym alebo dadaistickým prejavom stretávame sa s minimalistickým, geometrickým i postmoderným. Prítomná je strohosť aj členitosť jednotlivých foriem. Podobné je to s ponorením sa do triezvosti, hlbavosti či meditatívnosti ich obsahu.

Expresivita výrazu, no jednoduchá aplikovateľnosť uvádzanej témy v pedagogickej praxi, sú výborným prostriedkom ako vo vyučovaní výtvarnej výchovy rozvíjať neverbálne myslenie a kreativitu dieťaťa. Okrem prezentácie dosiahnutých výsledkov je naším zámerom osloviť čo najširšiu verejnosť vrátane učiteľov výtvarnej výchovy na základných či stredných školách. Vydaním sprievodného katalógu k výstave, na základe teoretickej reflexie, ponúkame typológiu vytvorených grafických znakov.

Ivana TOMÁŠOVÁ

Všetko zlé dokáže zarást trávou

Koncom roka 2005 vyšla básnická zbierka Mariána Urbana Mikláša Čriepky z mozaiky života, ktorú si aj sám ilustroval. Na celoslovenskej literárnej súťaži Chalúpkovo Brezno získal trikrát ocenenie v bronzovom pásme poézie pre dospelých a jedenkrát v poézii pre deti a mládež. Marián Urban Mikláš uznáva základné hodnoty života, ako je láska a rodina. Jeho verše sú prevažne venované žene, manželke Kataríne, i po štyridsaťročnom manželstve.

Nepohrdne ani pohárikom červeného vína, ale: *Vypíť si môžeš / nie pre smútok, / ani nie pre lásku sklamanú, / ale pre zdravie a dobrú náladu.* / Píše aj o prírode, kvetoch, o pominuteľnosti času a o denných radoostiach a starostiach života. Vie, že: *Život sa skladá z malých víťazstiev, / retiazky perál a úspechov.* / Vo svojich veršoch sa vyznáva, že Trnava je mestom jeho srdca a všetko zlé dokáže zarásť trávou. Podľa vlastného vyjadrenia, poéziou sa s čitateľmi chcel podeliť s názorom na život, lásku, prírodu okolo nás, s dianím novej doby a spomienkami na známých či menej známých ľudí.

Začiatkom februára autor pozval priateľov a známych na prezentáciu svojej zbierky básní Čriepky z mozaiky života do Spolku sv. Vojtecha. Podujatie moderovala Mária Miháliková a slová na cestu k čitateľovi, v mene Hnutia kresťanských pedagógov Slovenska, predniesla Mgr. Eva Drobná.

Margita KÁNIKOVÁ

O cenu Slovenského učeného tovarišstva

Koncom januára 2006 sa konal už VIII. ročník literárnej súťaže O cenu Slovenského učeného tovarišstva. Organizátormi boli Literárny klub Bernolák v Trnave, Spolok sv. Vojtecha v Trnave, Miestny odbor Matice slovenskej v Trnave, Mesto Trnava, Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave, Literárny dvojtyždenník Kultúra v Bratislave a Bernoláková spoločnosť v Bratislave.

Odborná porota v zložení básnik Teodor Križka (predseda), poetka Zlatica Matláková a literárny vedec a vysokoškolský pedagóg Jozef Brunclík, vyhodnotila 473 prác od 108 autorov zo Slovenska, Česka, Talianska, Španielska a Kanady. Vyhodnotenie sa uskutočnilo v priestoroch Spolku sv. Vojtecha, kde prítomných, medzi ktorými boli aj žiaci Základnej školy na Námestí SUT v Trnave, privítal jeho riaditeľ Mons. Vendelín Pleva. Moderátorka a organizátorka podujatia PhDr. Adriena Horváthová predstavila víťazov jednotlivých kategórií, ktorí si okrem diplomu odniesli aj knižné dary. Predseda poroty poukázal na stúpajúcu kvantitu a hlavne kvalitu príspevkov. Osobitne vyzdvihol laureátku súťaže Katarínu Džunkovú z Košíc, ktorá je veľkým príslubom do budúcnosti.

Cenu primátora mesta Trnava si odniesol Imrich Jesenský z Čane a Cenu Kultúry brat Gottschalk z obce Želiv v Českej republike. Zabodovali aj poeti z Trnavy a okolia. Čestné uznanie MS získala Margareta Partelová, Čestné uznanie v poézii pokročilých Silvia Majerská. Gabriela Spustová zo Suchej nad Parnou získala 3. miesto v próze pokročilých. Zo zahraničných účastníkov získala Čestné uznanie v poézii začiatočníkov Elena Cengelová Carina z Milána.

Príjemným prekvapením bola aj rodáčka z Trnavy, žijúca v Madride v Španielsku, Renáta Bojničanová. Získala prvé miesto v próze začiatočníkov, ale jej príspevok Mesto zvolávania možno nazvať prózou vo veršoch, ako napríklad: *Veža od nepamäti a / veža pamätí. / Neúprosného bytia. / Ukazovákom mieri do výšky. / Vtedy či teraz / Stále, stále.* /

Podujatie uzavrel odborný seminár.

Margita KÁNIKOVÁ

Ďalší slovník s gramatikou trnavčiny

Trnavské nárečie patrí k stálym inšpiračným zdrojom – a to nielen regionálnej literatúry, ale patrí mu miesto aj v dejinách slovenského jazyka, aj keď pôvodný Bernolákov návrh uzákonenia spisovnej slovenčiny vychádzal zo západoslovenského nárečia. Trnavčina však stále funguje, najmä v reči príslušníkov staršej generácie, ako živý jazyk, a to nemenne, popri spisovnej slovenčine. Aj preto bolo hlavnou pohnútkou autorov trnavských rodákov Ladislava Szalaya a Františka Ohrabla pripomenúť jazykové korene trnavského nárečia a zachovať model tradičnej podoby „trnavčiny“. Vyšla z toho útla, no obsažná knižka s názvom Slovník slovensko-trnavský. Autori ju prezentovali v polovici februára v čítarni Knížnice Juraja Fándlyho.

Doteraz vyšlo niekoľko diferenciačných publikácií poukazujúcich na rozdielnosť v slovníku či gramatike štandardnej formy jazyka a trnavského nárečia. Napríklad Peter Horváth vydal Slovník trnavsko-slovenský, samostatný odsek tiež venujú špecifikám trnavčiny Konštantín Palkovič a Jozef Nižnanský v Dejínach Trnavy z roku 1988. No táto kniha je akýmsi ďalším doplnkom. „Slovníková časť má ‚obrátenu‘ formu, je to teda slovník slovensko-trnavský, pretože opačnú časť pripravil Peter Horváth v predchádzajúcom období. Aj keby sa to na prvý pohľad zdalo, zostaviť takýto slovník nebolo vôbec jednoduché – myslel som na to niekoľko desaťročí. Vychádzať sa muselo z konkrétnej živej reči Trnavčanov,“ hovorí jeden z autorov František Ohrablo. Dlhé roky žije v Bratislave, je profesorom Slovenskej technickej univerzity, no trnavčina je preňho stále živý jazyk. „Kedysi som často chodil vlakom z Trnavy do Bratislavy. Priatelia sa ma pýtali, prečo nerozprávam v práci po trnavsky. Ja som im odpovedal celkom jednoducho – po trnavsky sa dá hovoriť len doma, v Trnave, preto začínam ‚vyprávať‘, až keď doma vystupujem z auta. Okrem toho, keby ste kedysi skúsili tu, v Trnave, hovoriť spisovne, povedia vám, že ste sa popanštili.“

Aj spoluautor Ladislav Szalay mal príležitosť porovnávať spisovný jazyk a trnavčinu profesionálne. Dlhé roky bol redaktorom humoristicko-satirického časopisu Roháč, no po augustovej okupácii v roku 1968 musel redakciu nedobrovoľne opustiť. „Napadlo mi pripraviť takúto knihu ešte v časoch Roháča, no neboli podmienky na vydanie. Pamätám sa, že keď sme išli do školy a učili sme sa po slovensky, tak to bol pre nás takmer cudzí jazyk. Dovtedy sme totiž hovorili len po trnavsky, bolo tam veľa nemecských prvkov, takže nemčina nám bola niekedy bližšia ako slovenčina,“ hovorí Ladislav Szalay. Po absolvovaní vysokej školy pôsobil kratší čas v akadémii vied, kde prišiel do kontaktu s jazykovedcami, a to bola aj prvá vážna príležitosť začať sa zaoberať trnavským nárečím. Kolegovia z jazykovedného ústavu práve pripravovali nárečový slovník a prehovárali Ladislava Szalaya, aby začal zbierať takéto výrazy. „Tento slovník je aj preto iný, lebo vysvetľuje, ako vznikli niektoré nárečové slová,“ hovorí.

Trnavčina mohla dlhé roky prežívať aj vďaka malomestskému koloritu mesta. Mladí ľudia, napriek tomu, že ich bolo na prezentácii neúrekom, už asi nemajú dostatočne pevný vzťah k svojmu „mestskému“ jazyku. „Dnes už to nie je také slovné bohatstvo ako kedysi, je to skôr slovenčina vyslovovaná tvrdo. Chcel som zachytiť stav zhruba spred päťdesiatich – šesťdesiatich rokov...“ povedal Ladislav Szalay.

Trnavský večer s Marikou Škultétyovou

Isto aj vy patríte k tým, ktorí kedysi aj dnes sledujú dianie na našej scéne populárnej hudby. K jej osobnostiam druhej polovice šesťdesiatych a začiatku sedemdesiatych rokov na Slovensku patrila trnavská rodáčka Marika Škultétyová. Po rokoch som si vypočul niektoré z jej takmer sto štúdiových nahrávok – Rieku lásky, Neviem skrývať žiaľ, Ružové plameniaky, Na čajky volám, Kvapky slnka. Všetky majú jedno spoločné – sýty, tmavo zafarbený hlas so širokým registrom nuáns podľa

melódie a atmosféry skladby od lyrického po dravo temperamentný.

Taký je aj dnes. Potvrdilo sa mi to krátko po našom stretnutí v trnavskej reštaurácii v historickom jadre mesta, kde mi Marika potichu, aby nevyrušovala ostatných hostí, zanôtila jeden z ďalších niekdajších hitov – Nepokaz to ráno, ktorý nahrála pre rozhlasové Dobré ráno. Keď som Marike pripomenul, že akosi zabúda na svojich slovenských poslucháčov, hneď mi zrekapitulovala svoje posledné aktivity, a aj sa postažovala, že na Slovensku nie je momentálne priestor pre strednú generáciu spevákov. „Isto viete, že som sa pred tridsiatimi rokmi vydala do holandského Amsterdamu. Spievam stále, len sa o tom na Slovensku nevie. Už je to desať rokov, čo mi tu vyšlo moderne aranžované cédečko s textami Zora Laurinca, no ako som počula, kvôli slabej distribúcii ho dokonca aj tu, v Trnave, bolo ťažké zohnať. V tom čase, je to už desať rokov, (platňa Zapál ma láskou vyšla v októbri 1996 – pozn. aut.) som pravidelne každé dva týždne chodila na Slovensko, aj do Trnavy, nielen na promotion, ale aj nahrávať rôzne kompiláty s inými speváčkami,“ hovorí Marika. Vyratúva mi aj ďalšie albumy, ktoré v tom období vyšli a ja si hneď spomínam na známy Bernsteinov evergreen Somewhere v jej podaní, či vianočnú skladbu Požehnaný čas.

Kým čašníčka priniesla varené víno na zohriatie, do zimného večera vstúpil „trnavský“ genius loci a Marika začala spomínať na svoje prvé krôčiky trnavskými ulicami. „Vyrastala som na Gottwaldovej, terajšej Študentskej ulici. Výhodou bolo, že sme bývali tri minúty od školy a preto som sa nikdy nemusela nikam ponáhľať, len pár minút pred ôsmou som vybehla z domu. Aj keď si na podrobnosti veľmi nepamätám, pretože som veľmi skoro začala spievať, jedno viem: Už na škole sa vedelo, že spievam a že by som za spievanie dala celý život. A aj keď sa to vtedy nenosilo, populárna hudba nebola považovaná za umelecky hodnotnú, učitelia ma mali radi a fandili mi v tejto mojej záľube.“

Marika svojimi spomienkami osviežila môj dávnejší zážitok, keď som pred rokmi bol na návšteve u kapelníka, vtedy už veľmi chorého Ruda Koššoviča. S oduševnením mi hovoril o trnavských Čajoch o piatej v Kovosmalte, ktoré po zániku (zhruba v roku 1969) v trochu pozmenenej forme pokračovali v trnavskom Kryme v centre mesta. „Rudo bol vynikajúci hudobník – trubkár, z jeho rád a skúseností som žila niekoľko rokov a často som si naňho spomenula aj v Holandsku. K mojim speváckym kolegom patrili vtedy napríklad aj Luboš Novotný a aj dnes si s humorom na tieto naše začiatky spomíname. S Lubošom sme sa potom neskôr viackrát stretli aj ako partneri v nahrávacom štúdiu.“

Vďaka Rudolfovi Koššovičovi sa Marika dostala k prvej rozhlasovej nahrávke. Vtedy „letel“ vondráčkovsko-kubišovský duet z Bratislavskej lýry Oh, baby, baby. „Moja priateľka sa prihlásila na súťaž Trnavský škovránok. Bol to taký malý festival amatérskych spevákov. Požiadala ma, aby som robila druhý hlas, aj preto ma do súťaže zobrali. Bolo to trochu tajné, urobila som to za chrbtom rodičov, oni totiž nechceli, aby som spievala a o speváčkach mali veľmi zlú mienku.“ V porote bol našťastie hudobný skladateľ Ján Siváček, ktorý si mladý talent všimol, a ponúkol Marike prvú nahrávku do detského filmu. Tak sa začali sypať pozvania do rozhlasového štúdia – vďaka prvej a v rozhlasovej Zákrute často vysielanej skladbe Tak už príď sa Marika stala známa aj v celoslovenskom meradle. Kvôli netradičnému hlasu mal o ňu záujem napríklad aj džezový hudobník a skladateľ Ladislav Gerhardt. Marika však bola stále Trnavčankou a do Bratislavy si len „odsakovala“. Spievala v Tatra revue, ktorá po jej zrušení krátko pôsobila aj ako Revue Bratislava. Neskôr začala chodiť po svete s Orchestrom Juraja Veľčovského, až sa vydala do Amsterdamu.

V spleti mien z hudobného sveta sme „trnavské“ spomienky zahovorili. Možno preto, aby sme sa k nim vrátili z inej strany a porozprávali sa o dnešnom meste. „Trnava sa veľmi zmenila od mojich mladých čias, je krásna, vidno, že potenciál pre turistov, ktorý vychádza z historickej jedinečnosti budov, sa pomaličky začína využívať. Odhliadnuc od niektorých gýčových a nevkusných výzdob, ktorými chcú možno podnikatelia zvýšiť atraktivnosť svojich kaviarničiek či reštaurácií, architektúra významne pokročila dopredu. Môj otec robil kedysi v Pamiatkostave, tak som vždy vedela, ktorú budovu budú rekonštruovať alebo búrať. No od revolúcie sa toho veľmi veľa stihlo urobiť. Trnava je pre turistov pojem – tak ako iné menšie mestá vo svete.“ V tejto súvislosti si Marika spomenula aj na svoje prvé hodiny klavíra, ktoré boli neďaleko od miesta nášho stretnutia. „Práve teraz som išla po vnútornej strane Hlbokej ulice (dnešná Kapitulská ulica – pozn. aut.), tá budova, kde som chodila na klavír, tam ešte stojí. Je dobré, že popri opravených starých domoch sú tu aj nové, hotely, reštaurácie, ktoré nenarúšajú atmosféru ulice. Škoda, že len práve tú budovu, kde som chodila na klavír, ešte neopravili, pritom je nezvyčajná.“

Potom sme si v spomienkach na chvíľu odskočili z Trnavy na súťaž Bratislavská lýra, do Prahy i do Amsterdamu, kde Marika spievala s tamojším najväčším bigbandom. Nesmelo sa pochválila i svojím talentovaným synom, ktorý študuje na konzervatóriu a popritom intenzívne aj mamínu dovtedajšiu spevácku tvorbu. Cez hučiace rádio sme prešli aj na tému prezentácie súčasnej slovenskej tvorby. „Je škoda, že sa nedáva priestor našim hudobníkom a najmä mladých spevákom. Všade sa hrá len anglo-americká hudba. Myslím si však, že to obdobie prejde, podobne to bolo aj v Holandsku. Naši hudobníci sa vôbec nemajú za čo hanbiť, ani za spievanie v rodnej reči. Napríklad, keď som ja prišla do cudziny, tam boli hotoví z mojich piesní, teda z aranžmánov, ktoré mi robili Vierošlav Matušík, Miroslav Brož a Pavol Zelenay. Vraj sa im potvrdil chýr o dobrých slovenských hudobníkoch.“

Minúty plynuli, z jednej spomienky sa vynárali ďalšie a ďalšie. Vôňa vareného vína štekľila v nose, jeho zohrievajúce teplo nás odhovárало vyjsť do zasnežených ulíc. Napriek tomu, že Marika po našej rozlúčke opäť odcestovala z Trnavy do Amsterdamu, už teraz má plány na celý nový rok. V diári je medzi nimi napríklad aj účinkovanie na jesennom Galavečere Trnavských dní. Dovtedy nám bude Marika Škultétyová spríjemňovať dni aspoň cez rozhlasový éter.

Trnavská filatelia má sedemdesiat rokov

Medzi odbory záujmových činností na pôde nášho mesta, ktoré vykonávajú úspešnú činnosť pri propagácii Trnavy, patria aj filatelisti. Začiatky zberateľskej činnosti poštových známok siahajú Trnave do obdobia tesne po vzniku Československej republiky. Vtedy sa schádzali vášniví zberatelia, známi ako členovia „stolnej spoločnosti filatelistov“, v trnavských reštauráciách a kaviarňach. Preslávené boli najmä stretnutia U Kominára na Radlinského ulici. Organizované zberateľstvo známok začalo v roku 1936, kedy sa trnavskí filatelisti na čele s Leopoldom Vališom a Dr. Klötzlom zišli, aby založili klub filatelistov. Vypracovali Stanovy klubu československých filatelistov a poslali ich ústrediu na schválenie. Blížiaca sa Celoštátna výstava poštových známok Bratislava 1937 už našla trnavských filatelistov pripravených. Výstavy sa zúčastnili svojimi zbierkami Československa L. Vališ a J. Horváth. Výstavný katalóg uvádzal aj poďakovanie trnavskému klubu za pomoc pri organizovaní výstavy.

Po rozpade republiky a vzniku Slovenského štátu filatelia v Trnave napriek zmeneným vojnovým pomerom neupadla, a je zaujímavé, že o jej napredovanie sa postarali aj trnavskí študenti gymnázia a obchodnej akadémie Štefan Pliško, Alojz Michna a František Watzka, ktorí v Kopplovom kaštieli iniciatívne usporiadali výstavu poštových známok.

Obdobie po oslobodení bolo poznačené mnohými reorganizáciami, najmä tým, že sa kluby dostali pod revolučné odborové hnutie (ako krúžky filatelistov), pracujúce pod centrálnym vedením z Prahy, kde sídlilo Ústredie československých filatelistov. Až nastupujúca česko-slovenská federácia a šesťdesiate roky priniesli zvrät, kedy sa na Sliachi v roku 1969 konal ustanovujúci zjazd Zväzu slovenských filatelistov (ZSF). Spomedzi trnavských filatelistov sa ho zúčastnili Ing. Štefan Bránsky a Ing. Uhrinec, ktorí boli zvolení do vyšších orgánov ZSF.

Na tieto tradície dnes naväzujú svojou činnosťou členovia Klubu filatelistov Tirnavia. Najmä vďaka úspešnej spolupráci s mestom pripravili najmä v uplynulých desiatich rokoch mnoho významných podujatí. V Západoslovenskom múzeu sa uskutočnili napr. výstavy tvorcov slovenských a československých známok akad. mal. Jozefa Baláža, Martina Činovského a Františka Horniaka. Klub bol iniciatívny pri návrhoch na vydanie poštových známok z Trnavského prostredia – jednak výplatnej známky Trnavy v roku 1998, príležitostnej poštovej známky k výr. založenia Spolku svätého Vojtecha, k 150. výročiu Konskej železnice Bratislava – Trnava, známok s osobnosťami Kardinál Juraj Haulík, Alexander Rudnay, Gitara Dobro aj iných. Zatiaľ poslednou známkou, ktorú Slovenská pošta vydala na podnet Arcibiskupského úradu v Trnave, bola vlni príležitostná poštová známka blahoslavenej sestry Zdenky Schellingovej. K uvedeným známkam boli pripravené slávnosti ich uvedenia za účasti autorov výtvarných návrhov známok.

K mnohým významným podujatiam, ktoré sa uskutočnili v Trnave, bolo pripravených veľa príležitostných poštových pečiatok, jedna z nich k ustanoveniu Trnavy za krajské mesto bola ocenená ako Najkrajšia pečiatka roka. Aj ďalšie pečiatky, ktorých autorom bol Mgr. Milan Šnirc, patrili k najkrajším, ktoré sa úspešne umiestňovali v anketách, organizovaných každoročne Slovenskou poštou a Zväzom slovenských filatelistov. Veľkú popularitu medzi zberateľmi aj v trnavskej verejnosti získali príležitostné pečiatky, ktoré boli pripravené k pietnej spomienke konajúcej sa pri pamätníku generála Milana Rastislava Štefánika.

K úspechom trnavských filatelistov dnes patrí účasť na výstavách poštových známok doma aj v zahraničí. O svojej činnosti napísali dve publikácie a pripravili katalógy k propagačným výstavám. K už neodhateľnému prvenstvu Klubu Tirnavie patrí to, že na Slovensku rozvinuli dosiaľ vcelku neznámy odbor zberateľstva analogických pohľadníc, k čomu MVDr. J. Molnár, CSc. napísal Príručku pre zberateľa. A krúžky mladých filatelistov, ktoré sa schádzajú v Základnej škole na Námestí Slovenského učeného tovaríštva, patria k najlepším na Slovensku. Z ich radov vyšli víťazi filatelickej olympiády, účastníci kongresov mladých filatelistov a mnohí úspešní mládežnícki vystavovatelia.

Miestom pravidelného štvrtkového stretnutia trnavských filatelistov sa v tomto roku stala Zborová sieň na Evanjelickom AV farskom úrade na Námestí SNP. Tu si členovia vzájomne vymieňajú známky, pohľadnice, preberajú novinky slovenských známok a informujú sa o chystaných podujatiach. V súčasnosti klub pripravuje na marec uvedenie príležitostnej známky k 200. výročiu narodenia spoluzakladateľa a podpredsedu Matice slovenskej, superintendenta Dr. Karola Kuzmányho. Toto podujatie nadväzuje na inauguráciu známky prvého predsedu Matice slovenskej biskupa Dr. Štefana Moyzesa, ktorú klub pripravil v jeho rodisku Veselé spoločne s obecným úradom.

Ak máte záujem dozvedieť sa viac o činnosti klubu, ak chcete rozšíriť rady zberateľov, klub filatelistov Tirnavia prijíma nových členov z radov dospelých aj mládeže. O filatelii sa nie nadarmo hovorí, že je to svet poznania, pretože najmä deťom rozširuje poznatky, získané v škole. Filatelia je ušľachtilá zábava, ktorej vo svete holdujú milióny ľudí a ktorá poskytuje uspokojenie záujmu v mnohých odboroch – od námetov športu, rastlín a zvierat, histórie po kozmonautiku, dopravu, významné osobnosti všetkých oblastí, turistiku a mnoho iného. Každému záujemcovi poskytne nepreberné možnosti špecializácie. Trnavskí filatelisti vás alebo vaše deti medzi sebou radi privítajú. J.M.

Sláva a pomyje v časoch normalizácie

Ako trnavský tieňový boxer Dževan porazil Gustáva Husáka na body

Nezabudnuteľné stretnutie

Náše okresné mesto si oblieklo slávnostný odev. Trnava sa vystrojila sťa mladucha. Nečudo, veď v sobotu sa v nej schádzali delegáti okresnej konferencie strany a naši pracujúci, zväzáci a pionieri chceli slávnostne privítať delegáciu ÚV KSČ, ktorú viedol Generálny tajomník ÚV KSČ a prezident republiky dr. Gustáv Husák.

Bolo niekoľko minút po ôsmej hodine, sobota 21. februára 1976. Ulice sa zaplňali ľuďmi a popri chodníkoch sa zaraďovali do husto lemujúcich zástupov...

V okresnom meste súdruha Husáka vívalo mnoho tisíc občanov mesta, pracujúci podnikov, závodov, inštitúcií i najmladšia smena: mládež, pionieri a iskričky. Husté špalieri nadšených občanov sprevádzali prvého občana nášho štátu až po dejisko okresnej konferencie, pred športovú halu Družba. Trnavský hlas č. 8, 25. februára 1976 (krátené)

Dževan pracoval v trnavskom RAJ-i (za socializmu skratka Reštaurácie a jedálne) ako pomocná pracovná sila a v jeho náplni bolo voziť pomyje alebo iné produkty z kaviarne Krym a hotela Karpaty (dnešná budova VÚB). Používal na to bicykel, ktorý mal namiesto vidlíc a predného kolesa na ráme namontovanú dvojkolesovú káricku, ako to mávali voľakedy zmrzlinári. Dževan žil spokojne, netúžil po vavrínoch tohto sveta, hoci v skrytých zákutiach svojej fantázie obdivoval boxerov a sníval...

Po dobre vykonanej práci stával na slávnom trnavskom korze na Ulici Februárového víťazstva (dnešná Hlavná ulica) pred Krymom alebo pred informačnou skrinkou zná-

meho trnavského boxerského klubu Lokomotíva. Keď ho víťazi podpichli alebo ponúkli cigaretou, Dževan zaujal boxerský postoj a povzbudzovaný vlastnými neartikulovanými výkrikmi predviedol krátku ukážku tieňového boxu. To boli jeho vrcholy, tam sa realizoval, no nikdy netušil a ani nik iný, že jeho sláva jedného dňa naozaj tak zažiari, že na niekoľko dní zatieni slnko i ľudí, čo sa roky pechorili hore rebríčkom kariéry.

Bolo to v minulom storočí, 21. februára 1976, keď sa Trnava chystala na okresnú konferenciu strany, na ktorú mal prísť aj prvý tajomník Komunistickej strany Československa a prezident Československej socialistickej republiky súdruh Dr. Gustáv Husák. Na Ulici Februárového víťazstva (terajšej Hlavnej ulici) nebola ešte pešia zóna a cestu po oboch stranách lemovali žiaci základných škôl so zástavkami a transparentmi spolu s pracovníkmi kultúry mestského a okresného osvetového strediska a knižnice. Súdruh Husák mal prísť v peletóne Tatier 613 od Bratislavy po starej ceste s krátkou zastávkou v Cíferi a prejsť špalierom okolo Evanjelického kostola, Evanjelického domu, stredom mesta, okolo mestskej veže, po Jilemnického ulici (terajšej Štefánikovej) až do pred rokom dokončenej športovej haly Družba (dnešná Mestská športová hala).

V hlúčku pracovníkov kultúry pri okresnom súde stála aj stará stranička ošľahaná vetriskami Víťazného februára, kolektivizácie a normalizácie, ktorá v spoločnosti práve naberala kurz. Rovnako nedočkavo ako deti vyzerala, kedy sa zo zákruty vynoria čierne autá so súdruhmi.

Osud však neúprosne zasiahol. Od hotela Karpaty po ulici Dolné bašty ku križovatke pri Kostole Svätej Heleny sa v tom čase pohol aj Dževan na svojej rikši naplnenej pomyjami. Napätie vrcholilo, a keď sa zdalo, že sa súdruh Husák už, už objaví, vyletel Dževan na špalierom lemovanú Ulicu Februárového víťazstva a ťahal s podivným, trošku páchnucim nákladom ku Krymu. Dav zahučal. Oslavné výkriky splynuli v riavu, ako keď dal Spartak gól v časoch svojej najväčšej slávy... Riava však neutíchla ako po góle a nadržaný špalier predpokladajúc, že sa súdruh Husák už naozaj objavil, zareagoval takým spôsobom, že sa mu mohla vyrovnat len búrka potlesku a oduševnených výkrikov davu na gramofónových doskách s vystúpením Klementa Gottwalda na Staromestskom námestí v Prahe, ktorá bola podľa niektorých zvukových expertov ukradnutá zo záznamov Hitlerových prejavov. Riava nadšeného kvikotu sa šírila ako reťazová reakcia, a keď zachvátila priestor okolo starej straničky, zasiahlo ju duchovné vyvrcholenie. Pozerajúc na blankytné nebo skríkla s výrazom sochy Sv. Terezy od Berniniho precitným hlasom prechádzajúcim do falzetu: „Súdruh Husá-á-ák!“ a omdlievajúc klesala na tvrdú a studenú asfaltku. Našťastie, nie všetci ľudia kričiaci v špalieri boli zaslepení vidinou, že „Ho“ už konečne uvidia. Pár rúk sa v tom huriavku úplne nezištne vystrelo a starú straničku zachytilo tesne pred pádom.

A tak sa stalo, že Dževan osudom pripútaný k bicyklu s pomyjami zažil taký nádherný pocit opojenia a slávy, aký zažili snáď len horolezci, letci alebo kozmonauti, ktorým patria prvenstvá v dobýjaní vrcholov sveta a vesmíru.

Marián MRVA

Epilóg

Bolo presne 9. hodín dňa 21. februára 1976. Za búrlivého potlesku 531 delegátov a ďalších účastníkov Okresnej konferencie KSČ do skvostne vyzdobenej športovej haly Družba prichádza delegácia ÚV KSČ vedená generálnym tajomníkom ÚV KSČ a prezidentom republiky Gustávom Husákom, v ktorej boli ďalej podpredseda ÚkaRK KSČ, predseda ÚkaRK KSS Miroslav Boďa, člen ÚV KSČ, vedúci tajomník ZsKV KSS Ignác Janák, vedúci oddelenia...

Trnavský hlas 25. februára 1976, perex otváracieho článku (krátené)

Slávnostné vyhlásenie rebríčkov, spomienka na priateľa

■ **NAJLEPŠÍ ŠPORTOVCI GYMNÁZIA Z BOTTOVEJ** – Riaditeľstvo Športového gymnázia každoročne vyhlasuje, aj za pomoci mestského magistrátu, výsledky ankety o najlepších športovcov školy. V príjemnom prostredí spoločenskej sály Relaxu na Rybníkovej ulici zatlieskalo zaplnené hľadisko úspešným reprezentantom ŠG, mesta i SR. Táto známa liaheň talentov na Ulici Jána Bottu odmenila v predošlých piatich ročníkoch originálnej ankety troch absolútnych víťazov: dvojnásobnú olympioničku v športovej gymnastike Zuzanu Sekerovú, športového strelca Mariána Kovačočyho (prvenstvo získal tri razy za sebou) a plavkyňu Kamilu Korčekovú. Tentoraz mala najviac hlasov športová strelkyňa v skeete Monika Zemková (tréner Juraj Sedlák), piata juniorka MS 2005. Strieborný stupienok obsadil džudista Lukáš Stupavský (tréner Jozef Svátek) a bronzový post pripadol atlétovi Patrikovi Andovi (tréner Eduard Čordáš). V novej kategórii, o najúspešnejší kolektív, triumfovalo družstvo plavcov (tréneri Tatiana Bergmannová a Rastislav Hlavatý). Talentom roka sa stal tenista Filip Vittek (tréner Daniel Čálik). Víťazov dekorovala riaditeľka školy PhDr. Darina Paštéková, spolu so svojím zástupcom a autorom anketovej myšlienky Mgr. Jozefom Jančovičom. Súčasťou vydareného popoludnia bol podmanivý program študentov ŠG (ukážky tanečného športu, džuda, športového aerobiku, karate, športovej gymnastiky a spevu).

■ **MEMORIÁL PETRA KUBINU** – Víťazom ôsmeho halového futbalového turnaja, ktorým tradične si rozhodcovia uctievajú pamiatku svojho bývalého kolegu, piešťanského rodáka (náhle zomrel vo veku 48 rokov pri kondičných testoch v Nitre), sa stal Relax tím Trnava. Hlavnú cenu mu odovzdala Petrova manželka Mária Kubinová. Na turnaj prišla spolu s dcérami Alexandrou, Denisou a bratom Michalom. Víťazný celok mal oporu v nedávnom reprezentantovi SR v sálovom futbale Ladislavovi Dokovi (s deviatimi gólmi najlepší strelce), ale aj v bývalých prvotligistoch Igorovi Súkenníkovi a Ivanovi Huckovi, ktorý sa vrátil domov po polročnom trénerskom pôsobení v Spojených arabských emirátoch. Čestný výkop pripadol 5-ročnému vnukovi Petra Kubinu. Ďalšie poradie: 2. Allianz Slovenská poisťovňa (vo finále 3:7 s Relaxom), 3. Rozhodcovia Trnava, 4. Rozhodcovia ZsFZ, 5. Mikona, 6. Rozhodcovia Corgoň ligy. Za usporiadajúce mesto Trnava sa spomienkového podujatia zúčastnili zástupcovia primátora Ing. Ľudovít Daučo (oficiálne otvoril 8. ročník) a Eduard Čechovič, za komisiu mestského zastupiteľstva pre mládež a šport bol prítomný Ing. Augustín Pullmann. Na čele štábu vydareného rendezvous futbalovej rodiny stáli bratia Jozef a Marián Šmidovičovi.

■ **TRNAVSKÁ BEŽECKÁ LIGA 2005** – Detašované športové priestory centra voľného času Kalokagatia na Limbovej ulici boli miestom slávnostného vyhlásenia výsledkov celoročného bežeckého seriálu. Bodovalo 160 aktérov z trnavského regiónu. Víťazi jednotlivých kategórií: Bibiana Černá (žiačky, AK Bojničky), Lukáš Skalický (žiaci), Zuzana Neštická (dorastenky), Stanislav Hanus (dorastenci, všetci AŠK Slávia Trnava), Denisa Plešivková (ženy do 34 rokov, Kosatky Trnava), Zdena Trulíková (nad 35 rokov, Slávia), Marek Zuzčák (muži do 39 rokov, Školský atletický klub SPŠ Trnava), Milan Vago (40 – 49 rokov, TJ STU Trnava), Pavol Skalický (50 – 59 rokov, Jogging klub pri Kalokagatii – CVČ Trnava), Štefan Gažo (nad 60 rokov, Slávia).

Tanečný šport v marci medzinárodne, bežci masovo

■ **GRAND PRIX TYRNAVIA V TANEČNOM ŠPORTE** - Krása, elegancia, dokonalá súhra, pôvab, vysoké majstrovstvo – to všetko sa bude snúbiť počas posledného marcového víkendú v Mestskej športovej hale na Rybníkovej ulici. Návštevníci uvidia poltisícku párov v štandardných a latinsko-amerických tancoch (28 vekových i výkonnostných skupín), počnúc neregistrovanými deťmi a končiac seniormi. Vlni súťažili v slovenskom Ríme reprezentanti jedenástich krajín, teraz by ich malo byť ešte viac. Najpočetnejšie zastúpenie zo zahraničia už tradične nahlásila Litva. Jeden z najväčších festivalov tanečného športu v stredoeurópskom regióne organizuje mesto Trnava spolu s členmi agilných tanečných centier, trnavského a karloveského. Hlavná kategória dospelých účastníkov sa predstaví v súperení o body do svetovej rebríčkovej súťaže IDSF (International Dance Sport Federation). Dvojdnový maratón odštartuje v sobotu 25. marca o desiatej hodine. Večerný galaprogram o 19. h ponúkne vyše dvojhodinovú nezabudnuteľnú šou, uvádzanú známou televíznou a rozhlasovou moderátorkou Janou Špankovou. Prím bude hrať finále „latiny“. Na víťazov čakajú poháre primátora mesta Ing. Štefana Bošnáka, ktorý má záštitu nad týmto medzinárodným tanečno-športovým sviatkom od premiéry v r. 1999. Štáb na čele s Helenou a Miroslavom Balúnovcami chystá i ďalšie bonbóniky. Po minuloročnej ouvertúre Pohára partnerských miest Trnavy sa môže plné hľadisko tešiť na reprízu, v ktorej uvidíme aj obhajcov lanského prvenstva, chorvátske družstvo z partnerského Varaždina. V nedeľu sa rozkrúti súťažný kolotoč už o 9. h. Štandardné tance v rámci IDSF Open (dospelí, juniori) potešia najnáročnejších návštevníkov od štrnástej. Predpokladaný záverečný ceremoniál dá bodku za ôsmym dejstvom GPT okolo 19. h.

■ **VÍTANIE JARI V MARATÓNKACH** – Conipurový ovál mestského atletického štadióna AŠK Slávia bude patriť v pondelok 20. marca o 17. h účastníkom šestnástej kapitoly masovej tridsaťminútovky. Známy areál Na rybníku očakáva popri dospelých ctiteľoch kondičného behu aj mladých adeptov kráľovnej športu. Rámcové zápolenie detí a mládeže odštartujú o 16. h. Usporiadateľské trio (mesto Trnava, Atletický klub Slávia a Kalokagatia – CVC) pozýva všetkých milovníkov vytrvalostných tratí. Vecné ceny, venované mestským magistrátom, nečakajú na najrýchlejších, ale na vyžrebovaných v pretekárskej tombole. Bližšie informácie o tradičnom atletickom privítaní nového ročného obdobia, ale aj o predošlej pozvánke na populárnu prehliadku športového a spoločenského tanca, záujemcom poskytnie referát telesnej kultúry a športu mestského úradu na Trhovej 3, tel. 59 06 129.

■ **MEDZINÁRODNÝ PLYVAČKÝ FESTIVAL 2006 NEBUDE** – Krytá plaváreň Materiálovotechnologickej fakulty STU v Trnave na Ulici Jána Bottu každoročne víťala v druhej polovici marca vyše tristo pretekárov na štarte Pohára mesta Trnavy. Rodný list vypísala tomuto podujatiu hŕstka nadšencov na čele s legendárnym trénerom Ladislavom Hlavatým v roku 1974 a odvtedy tento populárny míting na Prednádraží nemal ani raz prestávku. Jeho históriu písali mnohé esá: Martina Moravcová, Marcel Géry, Česi Daniel Málek, Yveta Hlaváčová, Ilona Hlaváčková, Květoslav Svoboda, Poľka Otylia Jedrzejczaková, Chorvát Gordan Kožulj, Ukrajinka Iryna Amšennikovová, Slovinka Tamara Sambrailová a rad ďalších medailistov z olympijských hier i vrcholných svetových a európskych šampionátov. Žiaľ, najvýznamnejšie medzinárodné preteky v „dvadsaťpäťke“ na Slovensku sa v tomto roku neuskutočnia. Príčinou sú technické problémy v bazéne MtF STU.

Jaroslav LIESKOVSKÝ

Pochod oslobodenia Trnavy

Prvý aprílový deň bude patriť 30. ročníku tohto turistického podujatia

Jeho tradíciu založili v roku 1977 pri turistickom oddieli v Slovšporte Trnava Viliam Kupec, Štefan Pagáč, Michal Urbanovský, Emil Novosedlík a Ján Krištof. Z kroniky pochodu, ktorá je dnes už takmer zaplnená, vyplýva, že za dvadsaťdeväť rokov prišlo na štart dovedna 2 481 turistov, čo predstavuje 85 účastníkov v každom ročníku. Z pôvodných zakladateľov už zostal iba jeden – posledný z menovaných, ktorý sa stal od 6. ročníka hlavným organizátorom podujatia. Na 1. apríl pripravuje so svojou partiou jubilejný 30. ročník, na ktorý srdečne pozýva všetkých priaznivcov jarnej prírody vo vibrákách.

Podujatie prešlo rokmi vývojom, a to najmä vo výbere pochodových trás v dĺžke od 10 do 35 kilometrov. Organizátori však vždy dodržiavali zásadu pohybu po značkovaných turistických chodníkoch. Tento rok je v ponuke 35 kilometrová trasa so štartom na železničnej stanici Buková od 7.15 do 8.00 h, ktorá povedie cez Rozbehy, Bukovú – priehradu, Plavecký Peter, Plavecký Mikuláš, Čiernu skalu a Jahodník do Smoleníc a 10 kilometrová trasa so štartom v Smoleniciach pri reštaurácii KaH od 10.30 do 11.00 h s alternatívami pochodu Smolenice – jaskyňa Driny – Vlčiareň – dolina Hlboča – Smolenice alebo od Vlčiarne k Smolenickému zámku a do Smoleníc. Spoločný cieľ bude v reštaurácii KaH do 18.00 h, kde účastníci obdržia diplom a odznak pochodu.

Hoci podujatie nemá masový charakter, na čo má vplyv aj nestále počasie začiatkom apríla, má svojich priaznivcov z Trnavy i Bratislavy. Práve na nich sa organizátori tešia, lebo jubilejný 30. ročník tejto akcie bude možno zároveň posledný.

Pochod oslobodenia sa uskutoční s podporou mesta Trnava.

Ján KRIŠTOF, info: 033/55 46 171

Stolnotenisový turnaj stredoškolákov

Finále Školských majstrovstiev okresu Trnava v stolnom tenise študentov a študentiek stredných škôl (SŠ) a odborných učilíšť (SOU) o prvé až tretie miesto sa uskutočnilo 6. februára v novej budove Gymnázia Jána Hollého v Trnave.

Majsterkami okresu sa stali študentky Gymnázia Jána Hollého, druhé boli dievčatá z SPŠ dopravnej a tretie reprezentantky SOU železničného. Majstrami okresu sa stali študenti z SPŠ dopravnej, druhí boli chlapci zo Športového gymnázia a tretí študenti z SPŠ stavebnej. Obe víťazné stolnotenisové družstvá nás reprezentovali na regionálnych majstrovstvách, ktoré sa uskutočnili v pondelok 13. februára opäť v novej budove Gymnázia Jána Hollého v Trnave a v oboch kategóriách sa na nich zúčastnili víťazi okresov Trnava, Hlohovec a Piešťany. Majstrami regiónu sa stali študenti Gymnázia Piešťany, druhí boli chlapci z SPŠ dopravnej z Trnavy a tretí stolní tenisti z SOU strojárskeho z Hlohovca. Majsterkami regiónu sa stali dievčatá z Obchodnej akadémie z Hlohovca, druhé boli študentky Hotelovej akadémie L. Wintera z Piešťan a tretie miesto obsadili dievčatá z Gymnázia Jána Hollého v Trnave.

Okresné a regionálne majstrovstvá stredoškolákov v stolnom tenise zorganizovala Kalokagatia – Centrum voľného času v Trnave.

Marián MRVA

Školské majstrovstvá okresu v hádzanej

Hádzanárky z trnavskej Obchodnej akadémie postúpili do krajského kola

Finále Školských majstrovstiev okresu v hádzanej študentov a študentiek stredných škôl (SŠ) a SOU, ktoré zorganizovala trnavská Kalokagatia – Centrum voľného času, sa uskutočnilo v utorok 31. januára v Športovej hale v Hrnčiarovciach a v stredu 1. februára v telocvični SOU železničného v Trnave. Zúčastnilo sa ho päť družstiev dievčat a štyri družstvá chlapcov.

Vo finále družstiev študentiek porazilo SOU železničné Strednú zdravotnú školu (SZŠ) 20:14, Obchodná akadémia (OA) zvíťazila nad SOU železničným 15:10 a SZŠ podľahla OA 7:11.

Prvé miesto získalo družstvo dievčat OA, druhé patrí SOU železničnému a tretie získali študentky SZŠ.

Vo finále študentov porazila Združená SPŠ SOU železničné 24:10, SPŠ dopravná podľahla Združenej SPŠ 14:12 a SOU železničné SPŠ dopravnej 15:18.

Prvé miesto získala Združená SPŠ, druhé SPŠ dopravná a tretie SOU železničné. Víťazné družstvá reprezentovali Trnavský okres v regionálnej súťaži, ktorá sa uskutočnila 7. februára v Mestskej športovej hale v Hlohovci. Dievčatá z Obchodnej akadémie si vybojovali prvé miesto a študenti Združenej SPŠ obsadili v Hlohovci tretie miesto.

Hádzanárky OA budú reprezentovať naše mesto na Školských majstrovstvách kraja v hádzanej študentiek stredných škôl, ktoré sa uskutočnia 14. marca v Dunajskej Strede.

Marián MRVA

Súťaž Dní zdravia: zeleninové jedlá

Kancelária Zdravé mesto Trnava v spolupráci s Fakultou zdravotníctva a sociálnej práce Trnavskej univerzity vyhlásila pri príležitosti minuloročných 10. Dní zdravia súťaž na recepty zeleninových jedál. Cieľom bolo upozorniť na nízku spotrebu zeleniny na Slovensku.

Kalerábové placky

Recept zaslala Marta Košická

Nastrúhame kaleráb, pridáme hrubú múku, 1 vajce, trochu mlieka podľa potreby, aby vzniklo cesto ako na zemiakové placky. Nezabudneme na soľ a korenie. Vysmážame na oleji.

Zapekaný karfiol

Recept zaslala Kristína Huttová

Predvarený karfiol rozdelíme na ružičky, dáme na vymastený plech a zalejeme rozšľahaným vajíčkom zmiešaným so smotanou a nastrúhaným tvrdým syrom. Môžeme kombinovať aj so šampiónmi, brokolicou. Podávame so zemiakmi.

Pripravuje: MUDr. Bohumil CHMELÍK

Prednáška o liečbe s pupočnou krvou

Kancelária Zdravé mesto Trnava vás pozýva na prednášku štvrtého ročníka cyklu Zdravie všetkými pohľadmi (Škola verejného zdravia) s názvom Pupočná krv lieči (Nové vedecké poznatky pre zdravie), ktorá sa uskutoční 30. marca o 17.00 h v zasadačke na Trhovej ulici 2 (bývalé Tatrasklo). Prednášať bude prof. MUDr. Štefan Kopecký, PhD., Trnavská univerzita.

Poznáte svoj krvný tlak?

Z epidemiologického a štatistického hľadiska je tlak krvi (TK) kvantitatívny znak, ktorý charakterizuje srdcovo-cievny systém. Za normálny TK sa považujú také hodnoty tlaku, ktoré sa spájajú s priaznivým zdravotným stavom populácie, t.j. s nízkym výskytom komplikácií napr. ischemickej choroby srdcovej, cievnej mozgovej príhody atď.

Naopak, hodnoty TK, ktoré sa spájajú so vznikom komplikácií, sú označované ako rizikové. U krvného tlaku stúpa riziko komplikácií v súvislosti so stúpajúcimi hodnotami TK.

Hodnota normálneho TK stanovená pre klinickú prax je pod 139/89 mm Hg u väčšiny dospelaj populácie. U mladších osôb a osôb s cukrovkou je norma TK stanovená pod 130/85 mm Hg. Za optimálny TK (supernormálny) je považovaný TK pod 120/80 mm Hg.

Arteriálna hypertenzia (AH) – zvýšený tlak krvi v tepnách je najrozšírenejšie srdcovo-cievne ochorenie, ktoré sa vyskytuje u dospelaj populácie v priemere u 15 – 25 percentách v závislosti na veku, etnickej skupine a životnom štýle.

Takmer 95 percent všetkých arteriálnych hypertenzií nemá vyhranenu známú príčinu a preto sa nazýva **esenciálna alebo primárna AH**. Táto hypertenzia vzniká na podklade genetickej náchylnosti k vyšším hodnotám TK a na základe pôsobenia faktorov vonkajšieho prostredia s nevhodnými životnými návykmi (nedostatočná telesná aktivita, fajčenie, nadmerné pitie alkoholu, stres, nadmerný príjem kalórií a nesprávne zloženie stravy – malý obsah zeleniny a ovocia, nadmerný príjem tukov a mäsa, vysoký príjem soli, nedostatok vápnika, horčička, vitamínov...).

Primárna hypertenzia sa vyskytuje často v spojení s ďalšími rizikovými faktormi aterosklerózy – s obezitou, cukrovkou, zvýšenými hodnotami cholesterolu v krvi atď.

Sekundárna hypertenzia tvorí 5 percent všetkých zvýšených hodnôt tlaku krvi v tepnách. Vzniká väčšinou pri ochoreniach obličiek, ciev, žliaz s vnútornou sek-

réciou (štítina žľaza, nadobličky, prítitná telieska), a tiež vedľajším účinkom liekov (hormonálne preparáty, antikoncepcia, antidepresíva).

Prognóza a riziká AH

Arteriálna hypertenzia je jedným zo základných rizikových faktorov pre aterosklerózu a jej komplikácie – predovšetkým pre ischemickú chorobu srdcovú a cievnu mozgovú príhodu, poškodenie obličiek a periférnych tepien. Prognóza hypertenzie je určená výškou TK dosiahnutou liečbou a výskytom ostatných rizikových faktorov.

Diagnostika hypertenzie

Tak krvi v tepnách by mal byť meraný pri každej návšteve lekára za štandardných podmienok, štandardným tlakomerom a štandardnou technikou merania. Meriame horný (systolický) tlak krvi vytvorený tlakovou vlnou počas sťahu srdcovej komory a spodný (diastolický) tlak krvi – tlak v tepnách medzi dvoma údermi srdca v milimetroch ortuťového stĺpca (mm Hg). O vysokom tlaku ako chorobe – hypertenzii môžeme hovoriť až pri hodnotách 140/90 mm Hg a viac, ktoré pretrvávajú pri opakovaných meraniach.

Liečba arteriálnej hypertenzie

Základom liečby hypertenzie je nefarmakologická liečba, t.j. úprava životných návykov: nefajčiť, jesť racionálnu stravu bohatú na ovocie a zeleninu s obmedzením príjmu tukov, obmedziť solenie a príjem alkoholických nápojov a čiernej kávy.

Dostatok pohybovej aktivity aeróbného charakteru po dobu 30 – 45 minút, 3 až 4 krát týždenne zlepšuje nielen hodnoty TK, ale i ďalších rizikových faktorov a kvalitu života.

Redukcia hmotnosti u osôb s nadváhou (BMI 25 a viac) alebo obezitou (BMI 30

a viac) – pokles telesnej hmotnosti o 15 percent je sprevádzaný poklesom systolickeho TK o 10 percent.

Pri neúspechu nefarmakologickej liečby je potrebné zahájiť liečbu farmakologickú.

Prevenia zvýšeného krvného tlaku

Zvýšenému TK a rizikám hypertenzie môžeme predísť, ak:

- ✓ prevezmeme zodpovednosť za vlastné zdravie,
  - ✓ budeme poznať svoj krvný tlak (pravidelné prehliadky),
  - ✓ znížime psychický stres,
  - ✓ zvýšime telesnú aktivitu (chôdza, bicyklovanie, práca v záhrade...),
- zaradíme do svojho programu relaxačné aktivity (autorelaxačné techniky, spánok),

✓ obmedzíme príjem soli (menej ako 6 gramov na deň)

✓ uprednostníme jedlá s vysokým obsahom vlákniny a vitamínov (ovocie, surová zelenina, celozrnné výrobky) a kyslomliečne výrobky,

✓ znížime spotrebu plnotučných mliečnych výrobkov, výrobkov obsahujúcich živočíšne tuky, cukry,

✓ prestaneme fajčiť a znížime konzumáciu alkoholu,

✓ znížime nadváhu.

Heslom na udržanie normálnych hodnôt tlaku krvi, resp. receptom na zníženie TK je: Menej soliť, viac pohybu – menej alkoholu, viac oddychu.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Trnave, MUDr. Viliam DAMIN

Spomienka na Félixa Litvu

Vo veku 86 rokov zomrel 1. februára slovenský jezuita, univerzitný profesor, publicista, národný a kultúrny pracovník prof. Félix J. Litva, SJ. Posledná rozlúčka s ním sa uskutočnila 4. februára v Kostole Najsvätejšej Trojice v Trnave.

Narodil sa 11. mája 1919 v Mikšovej. Vyrastal v Trnave, kde navštevoval ľudovú i strednú školu. Do Spoločnosti Ježišovej vstúpil v roku 1934, kňazské svätenie prijal 25. januára 1945. Na Slovenskej univerzite v Bratislave študoval od r. 1946 dejiny a francúzsku literatúru. Popritom vykonával aj pastoračnú a pedagogickú prácu, ktorú násilne prerušila tzv. barbarská noc v apríli 1950. Po úteku na západ najskôr pracoval v redakcii slovenského vysielania Vatikánskeho rozhlasu. Neskôr študoval spirituálnu teológiu na Katolíckej univerzite v Dubline a cirkevné dejiny na Gregoriánskej univerzite v Ríme. V januári 1968 ho zvolili za viceprovinciála slovenských jezuitov v zahraničí. Za jeho pôsobenia sa Misijný dom slovenských jezuitov v Cambridgei ON v Kanade stal veľmi aktívnym duchovným a kultúrnym strediskom Slovákov v Amerike. Pozoruhodná bola aj jeho publicistická činnosť. Po návrate na Slovensko pomáhal jezuitskej reholi obnoviť jej činnosť a podieľal sa aj na zriadení Trnavskej univerzity (1992), ktorá ho zvolila za prorektora. Aj na odpočinku bol aktívny a publikoval v časopise Kultúra.

F. VNUK (skrátene)

Výzva pre súbory záujmovej umeleckej činnosti

Vážení priatelia, Mesto Trnava uspelo v medzinárodnom projekte TRNky-BRNky, Trnavsko-Brnenská spolupráca bez hraníc, Program Iniciatívy Spoločenstva INTERREG III A Slovenská republika –Česká republika. Pri tejto príležitosti budeme vydávať katalóg súborov a krúžkov záujmovo-umeleckej činnosti v mestách Trnava a Brno, v ktorom by sme chceli predstaviť aj váš kolektív.

Prihlásiť sa môžete na adrese: Mestský úrad, Anna Pekárová, Trhová 3, 917 00 Trnava, e-mail: pekarova@trnava.sk, číslo telefónu: 033/5906110

Úvery zo Štátneho fondu rozvoja bývania

Štátny fond rozvoja bývania (ŠFRB) poskytuje aj v tomto roku výhodné úvery ako pre fyzické tak i právnické osoby, ktoré majú sídlo na území SR. Jeho hlavnou úlohou je poskytnúť výhodnú pôžičku pre zabezpečenie dostupného bývania rodinám s nižšími príjmami pri dodržaní zákonom stanovených podmienok. Žiadateľ predkladá písomnú žiadosť fondu prostredníctvom obce, ktorá je sídlom okresu, príslušnej podľa miesta stavby.

V našom okrese sa najčastejšie poskytujú úvery fyzickým osobám na výstavby či dostavby rodinných domov, prístavby a nadstavby nových bytových jednotiek nad jestvujúcim rodinným domom.

Napr. pre fyzické osoby na výstavbu rod. domu ŠFRB poskytuje v tomto roku úver vo výške 80% z rozpočtových nákladov stavby, max. však 1 milión Sk, pri úrokovej sadzbe 3%, lehota splácania max. 30 rokov.

Právnické osoby – prevažne obce, využívajú možnosť získania výhodného úveru pre výstavbu nájomných bytov v bytových domoch. ŠFRB v tomto roku poskytuje obciam úver vo výške 80% z obstarávacej ceny bytu, max. však 1 100 000,- Sk/byt., úrokovou sadzbou 1%, doba splácania 30 rokov.

Pri dodržaní zákonom stanovenej lehoty výstavby pre jednotlivé účely (napr. výstavby rod. domu, či nájomného bytu je stanovená doba výstavby 2 roky od otvorenia účtu v banke do právoplatnosti kolaudačného rozhodnutia) – je výška úrokovej sadzby nemenná po celú dobu splácania úveru.

■ ŠFRB poskytuje úvery pre fyzické osoby najmä na výstavbu rodinných domov, bytov v bytových domoch, kúpu bytu či rodinného domu ako i na tepelnú ochranu rodinného domu. Žiadateľ k podaniu žiadosti na výstavbu rodinného domu musí predložiť právoplatné stavebné povolenie a k priznaniu úveru taktiež spĺňať nasledovné podmienky:

- ✓ byť občanom Slovenskej republiky s trvalým pobytom na území SR, ktorý dovŕšil vek 18 rokov a má pravidelný mesačný príjem,
  - ✓ lehota splatnosti požadovaného úveru v rokoch a veku žiadateľa nesmie presiahnuť hodnotu 65 rokov,
  - ✓ svojím príjmom musí preukázať schopnosť splácania úveru a zároveň jeho mesačný príjem a osôb, ktorých príjmy sa posudzujú spoločne, nesmie prevyšovať tri a pol násobok životného minima,
  - ✓ musí mať zabezpečené vlastné prostriedky vo výške 20% z rozpočtových nákladov stavby, resp. kúpnej ceny,
  - ✓ podlahová plocha bytu v bytovom dome nesmie prevyšovať 80 m²,
  - ✓ podlahová plocha bytových a nebytových priestorov v rodinnom dome prislúchajúca k jednému bytu nesmie prevyšovať 160 m² bez plochy pre garáž a viac ako polovica z tejto podlahovej plochy je určená na bývanie,
  - ✓ ak je byt určený pre občana s ťažkým zdravotným postihnutím, podlahová plocha bytových a nebytových priestorov prislúchajúca k jednému bytu nesmie prevýšiť 180 m² bez plochy pre garáž,
  - ✓ počas doby výstavby musí mať zabezpečené ručenie buď nehnuteľnosťou alebo dvomi ručiteľmi,
  - ✓ a musí spĺňať aj ďalšie podmienky podľa zákona.
- K podaniu žiadosti na kúpu rod. domu alebo bytu je potrebné splniť tieto podmienky: Kúpa bytu je možná len od zhotoviteľa uvedeného v kolaudačnom rozhodnutí, u ktorého

ho od nadobudnutia právoplatnosti neuplynulo viac ako dva roky. Toto ustanovenie však neplatí pre odchovanca detského domova, ktorý rieši svoje prvé bývanie.

Potrebné je doložiť právoplatné kolaudačné rozhodnutie na predmetný byt, list vlastníctva a kúpnopredajnú zmluvu.

■ ŠFRB umožňuje aj poskytnutie nenávratného príspevku na tieto účely: výstavba bytu v bytovom dome, výstavba bytu v rodinnom dome a kúpa bytu. Podmienkou k poskytnutiu príspevku je:

- ✓ že žiadateľ, alebo člen jeho domácnosti je osoba s ťažkým zdravotným postihnutím,
- ✓ diagnóza zdravotného postihnutia osoby musí byť v súlade so zoznamom diagnóz uvedených v prílohe zákona a potvrdená odborným ošetrovateľným lekárom,
- ✓ stavebné povolenie, resp. kúpna zmluva musí obsahovať splnenie podmienky bezbariérovosti upravenej vyhláškou č. 532/2002 Z.z.,
- ✓ technické riešenie doložené projektovou dokumentáciou preukazuje bezbariérovosť bytu,
- ✓ a iné podmienky podľa zákona.

Nenávratný príspevok je možné poskytnúť do výšky 50% obstarávacej ceny, najviac však 70 000,- Sk na garzónku, 85 000,- Sk na jednoizbový byt, 110 000,- na dvojizbový byt, 140 000,- na troj a viac izbový byt.

Mestský úrad v Trnave, odbor životného prostredia, referát bývania za mesiac január 2006 prijal a po overení náležitostí žiadosti odoslal na ŠFRB 21 žiadostí o poskytnutie podpory. ŠFRB vedie evidenciu žiadostí podľa účelu v poradí podľa dátumu ich doručenia fondu. O poskytnutí podpory rozhodne fond do 90 dní odo dňa doručenia žiadosti obcou. Je však potrebné podotknúť, že na poskytnutie podpory z prostriedkov fondu nie je právny nárok.

Podmienky poskytovania úverov sú stanovené zákonom NR SR č. 607/2003 Z.z. o ŠFRB, v znení zákona č. 536/2004 Z.z. a vykonávacími predpismi – Nariadením vlády SR č. 508/2005 Z.z., a Vyhláškou MVaRR SR č. 663/2004 Z.z.

Podrobnejšie informácie o možnostiach získania úveru Vám ochotne poskytnú zamestnanci referátu bývania, č. kanc. 171, tel. 033/5906171, prípadne webová stránka ŠFRB www.sfrb.sk.

Predaj poľnohospodárskych prebytkov

Na predaj rastlinných výrobkov z vlastnej pestovateľskej činnosti na trhovisku a dočasných stanovištiach na území mesta nie je potrebné povolenie na predaj od Mesta Trnava podľa ustanovení čl. 13 ods. 12 VZN č. 246 o podmienkach poskytovania služieb na trhovských miestach na území mesta Trnava, ktorým sa vydáva trhový poriadok pre trhovisko a príležitostné trhy. Na vykonávanie tohto predaja je potrebné mať potvrdenie príslušného mestského alebo obecného úradu o vlastníctve pôdy, resp. záhrady.

Galéria Jána Koniarka

■ **Kopplov kaštieľ**, Zelený križek 3

HRANIČNÉ POLIA

súčasný slovenský obraz medzi poriadkom a chaosom

kurátor: Vladimír Beskid
do 19. marca

■ **Synagóga – Centrum súčasného umenia**
MILAN HOUSER

inštalácia „maľby“ mladého brnenského autora
kurátor: Pavel Netopil
do 26. marca

Kalokagatia – Centrum voľného času

■ Turistickým chodníkom

Po stopách tajomstva hradu Dobrá Voda... Zraz v sobotu 4. marca o 9.15 h na autobusovej zástavke č. 14. Ak bude sneh, môžete sa tešiť na sánkovanie a zimné dobývanie hradu.

■ Internetová miestnosť

Každý štvrtok od 13.00 h do 16.00 h

■ Streľba zo vzduchovky

9. marca o 9.00 h v ZŠ na Mozartovej ulici Školské majstrovstvá okresu trojčlenných družstiev žiakov a žiačok základných škôl v streľbe zo vzduchovej pušky

■ Internet pre nezamestnaných

Každý utorok a štvrtok od 8.00 h do 12.00 h

■ Hádzaná žiakov základných škôl

Základné kolá školských majstrovstiev okresu žiakov a žiačok sa uskutočnia 7. a 8. marca na určených ZŠ Trnavského okresu.

■ Streetball

21. marca o 9.00 h v ZŠ na Atómovej ulici Prvý ročník súťaže žiakov a žiačok základných škôl O pohár riaditeľa Kalokagatie.

■ Prvosienky

Okresná súťaž vo vlastnej tvorbe žiakov základných a stredných škôl. Som ten, koho

potrebuješ, je názov prvej témy, druhá téma je voľná. Žánre súťaže sú poézia a próza. Literárne práce zasielajte na adresu Kalokagatia – CVČ, Strelecká 1 Trnava do 30. marca. Víťazné práce budú zaradené do celoslovenskej súťaže KALOKAGATIA 2006.

■ Súťaž školských časopisov

Okresná súťaž školských časopisov žiakov základných a študentov stredných škôl. Súťaže sa môže zúčastniť každá škola, ktorá v školskom roku 2005 – 2006 vydala aspoň dve čísla svojho časopisu. Časopisy treba zaslať na adresu Kalokagatie – CVČ do konca apríla 2006.

■ Putujeme za ľudovou piesňou

Okresnej súťaže, ktorá sa uskutoční 28. marca o 9.00 h v Kalokagatii – CVČ na Streleckej 1 v Trnave sa môžu zúčastniť žiaci základných škôl a osemročných gymnázií do 15 rokov, ktorí si pripravujú dve ľudové piesne podľa vlastného výberu. Prihlášky posielajte na uvedenú adresu do 14. marca.

Informácie: Kalokagatia – Centrum voľného času, Strelecká 1, kalokagatia@post.sk, cvc.trnava.sk, tel. 55 111 93

Building na Rybníkovej vás pozýva

7. marca o 19.30 h ■ TRI HLBOKÉ ĽUDSKÉ TŮŽBY – prednáška s diskusiou amerického profesora na Wheaton College USA Jerry Roota, špecializujúceho sa na tvorbu C. S. Lewisa (NARNIA) a autora mnohých odborných kníh. Prednášku bude prekladať Juraj Kušnierik. Vstup voľný.

14. marca o 19.30 h ■ KRISTUS V BRUSELI – večer poézie a diskusie s Mgr. Danielom Pastirčákom o jeho novej knihe básní. Vstup voľný.

21. marca o 19.30 h ■ ENEAGRAM – ADVOKÁT DIABLA – pokračovanie prednášok PhD. D. Jauru z cyklu Poznaj sám seba s diskusiou. Vstup voľný.

28. marca o 19.30 h

■ INTELIGENT DESIGN – PRIVILEGOVANÁ PLANÉTA, naša modrá planéta nie je ako každá iná. Formou veľkolepej počítačovej animácie, rozhovorov s poprednými vedcami a úžasných záberov našej planéty preskúmame fakty, ktoré nás vedú k novým záverom o pôvode vesmíru. Séria filmových podujatí o najnovších objavoch na poli výskumu pôvodu života a vesmíru s diskusiou. Vstup voľný.

*Building, Rybníková 14,
www.the-building.com*

Západoslovenské múzeum   marec 2006

■ hlavná budova, Múzejné námestie 3 expozície:

Archeológia, Gotická Trnava, História mesta, Ázijské umenie, Kampanologická expozícia, Oratórium, Ľudová hrnčina, Ľudový odev západného Slovenska

výstavy:

TRNAVSKÝ OBJEKTÍV

súťažná prehliadka neprofesionálnych fotografií, organizuje Trnavské osvetové stredisko od 28. marca do 15. mája

ZETENAKA – ZNAK

výstava grafič študentov Pedagogickej fakulty TU do 30. apríla

IVAN CÍCH: POHLADENIE DUŠE

výstava obrazov s meditatívnym charakterom do 23. marca

MAROKO OČAMI GEOLÓGA

výstava fotografií a predmetov z ciest po Maroku do 31. decembra

ZAČALO TO DAGUERREOM

výstava fotoaparátov a fototechniky do 31. marca

PRÍRODA MALÝCH KARPÁT

fauna, flóra, mineralógia a geológia Malých Karpát

ZBIERKOVÝ PREDMET MESIACA

ukážky z historickej knižnice múzea

podujatia:

LITERÁRNY KLUB – stretnutie

23. marca o 17.00 h v hlavnej budove

■ Dom hudby M. Schneidera Trnavského

expozície:

Pamätná izba Mikuláša Schneidera Trnavského, Dejiny cirkevného hudobného spolku, Dvorana slávy dobra

■ Múzeum knižnej kultúry Oláhov seminár

výstavy:

AJ KEĎ SA VŠETKO MINIE, MY NIE

výstava v spolupráci so SSV

KUCHYŇA VČERA A DNES

výstava spojená s cyklom tvorivých dielní pre deti do 30. júna 2006

VONKAJŠIA A VNÚTORNÁ VÝZDOBA HISTORICKÝCH KNÍH

výstava prevzatá zo Slovenskej národnej knižnice Martin do 31. mája

tel.033-5512913, 033 / 5512 911,

e-mail: zsmuzeum@zupa-tt.sk

Libriáda – Knižný salón 2006

Mestská športová hala, 23. marca od 9.30 do 18.00 h, 24. marca od 9.00 do 17.00 h

Mesto Trnava a Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave pozývajú všetkých milovníkov kníh na predajnú výstavu kníh. Priestory športovej haly sa stanú salónom, v ktorom vás hostitelia uvedú do dobrej spoločnosti kníh, ich autorov, sprostredkovateľov i samotných čitateľov.

Knihy budú vystavovatelia ponúkať s výraznými zľavami. Veríme, že na výstavisuku si každý návštevník, malý či veľký, nájde literatúru pre svoje vzdelávanie, prácu, svojho koníčka, i krásnu literatúru pre potechu duše.

Pripravený je aj bohatý sprievodný program: besedy so spisovateľmi, prezentácie, autogramiády a programy pre deti, mládež i dospelých i hudobné vystúpenia známych umelcov. **VSTUP VOLNÝ.**

Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave

28. marca o 10.00 h

Detské riekanky, hudobné hádanky a Štyri ročné obdobia Vivaldiho. Muzikoterapia pre deti Špeciálnej základnej školy na Čajkovského ulici.

hudobné oddelenie

28. marca

Rozhovory s...

Pavlom Dvořákom. Beseda s autorom bude aj prezentáciou jeho novej knihy Stopy dávnej minulosti – Slovensko v Uhorskom kráľovstve.

o 13.00 h pre študentov vysokých škôl a stredných škôl v učebni

o 17.00 h pre širokú verejnosť v čítarni
V spolupráci s mestom Trnava.

29. marca o 11.30 h

Alexander Moyzes

100. výročie narodenia. Hudobno-slovné pásmo pre študentov pri príležitosti Roku slovenskej hudby.

hudobné oddelenie

31. marca – 1. apríla

Noc s Andersenom

Dobrodružná noc, ktorú strávia deti v knižnici v tomto roku už po štvrtý raz. Podujatie bude súčasťou medzinárodného projektu. Je to oslava Medzinárodného dňa detskej knihy, nad ktorým v roku 2006 prevzala záštitu Slovenská sekcia IBBY.

Program: Hlasné spoločné čítanie, zasadenie druhého rozprávkového stromu Andersena, súťaž, tvorivá dielňa, prechádzka nočnou Trnavou, pozorovanie hviezd v knižničnej záhrade, stretnutie so zaujímavými osobnosťami.

Hlavný hosť: Ján Uličiansky – spisovateľ, autor posolstva pod názvom Osud kníh je napísaný vo hviezdach.

Noc s Andersenom strávia najlepší čitatelia v oddelení pre deti a ďalších spáčov nájdete na pobočke Vodáreň, ktorá sídli na Základnej škole na Atómovej ulici.

V spolupráci s mestom Trnava.

Divadlo Jána Palárika

veľká sála

- 1. streda 19.00 h ■ DROTÁR
- 2. štvrtok 10.00 h ■ UČENÉ ŽENY
- 3. piatok 10.00 h ■ PADAJÚCE HVIEZDY
- 5. nedeľa 16.00 h ■ Udeľovanie ocenení mesta Trnava
- 6. pondelok 19.00 h ■ DEREŠ
- 7. utorok 19.00 h ■ TESTOSTERÓN DAB Nitra
- 13. pondelok 14.00 h ■ MANŽELSKÉ HRY
- 14. utorok 19.00 h ■ VŠETKO O ŽENÁCH
- 15. streda 10.00 h ■ STATKY ZMÄTKY
- 16. štvrtok 19.00 h ■ DOC'S HEART SKD Martin
- 17. piatok 10.00 h ■ BUDKÁČIK A DUBKÁČIK
- 20. pondelok 10.00 h ■ PEKIELKO A ANJELÍNKA
- 21. utorok 19.00 h ■ RODINNÉ ŠTASTIE
- 22. streda 19.00 h ■ TERASA
- 26. nedeľa 16.00 h ■ PINOCCHIO
- 27. pondelok 10.00 h ■ HLADNÝ OBOR
- 19.00 h ■ MANŽELSKÉ HRY
- 28. utorok 19.00 h ■ UČENÉ ŽENY

- 29. streda 19.00 h ■ PADAJÚCE HVIEZDY
- 31. piatok 10.00 h ■ FALOŠNÉ DÔVERNOSTI

štúdio

- 9. štvrtok 10.00 h ■ MOTOREST alebo ROBIA TO VŠETCI *verejná generálka*
- 19.00 h *predpremiéra*
- 10. piatok 19.00 h ■ MOTOREST alebo ROBIA TO VŠETCI *I. premiéra*
- 11. sobota 19.00 h ■ MOTOREST alebo ROBIA TO VŠETCI *II. premiéra*
- 14. utorok 10.00 h ■ PLEŠATÁ SPEVÁČKA
- 16. štvrtok 10.00 h ■ BÁSNIK A ŽENA
- 21. utorok 10.00 h ■ BÁSNIK A ŽENA
- 23. štvrtok 19.00 h ■ PLEŠATÁ SPEVÁČKA
- 24. piatok 19.00 h ■ MOTOREST alebo ROBIA TO VŠETCI
- 30. štvrtok 19.00 h ■ MOTOREST alebo ROBIA TO VŠETCI

Program kina Hviezda – marec 2006

01. 03. FILMOVÝ KLUB podľa programu FK

02. 03. ■ PURURAMBO

o 16.30, 18.00 a 19.30 h

03. – 07. 03. ■ DOOM

o 17.30 a 19.30 h

08. 03. FILMOVÝ KLUB podľa programu FK

09. – 12. 03. ■ ANJEL PÁNA

9.;10. a 11. 3. o 15.30 h

12. 3. o 13.30 a 15.30 h

09. – 13. 03. ■ VYKOLAJENÍ

o 17.30 a 19.30 h

14. 03. ■ EROS

o 17.30 a 19.30 h

15. 03. FILMOVÝ KLUB podľa programu FK

16. – 21. 03. ■ RAFTÁCI – SLOVENSKÁ
PREMIÉRA!

o 15.30; 17.30 a 19.30 h

22. 03. FILMOVÝ KLUB podľa programu FK

23. – 26. 03. ■ KRAJINA MŔTVYCH

o 15.30 a 19.30 h

27. 03. ■ ŽIVOT JE ČUDO

o 17.30 a 20.00 h

28. 03. ■ PUTOVANIE TUČNIAKOV

o 17.30 a 19.30 h

29. 03. FILMOVÝ KLUB podľa programu FK

30. – 31. 03. ■ HISTÓRIA NÁSILIA

o 17.30 a 19.30 hod.

FILMOVÝ KLUB – NAKO TRNAVA

Filmový klub premieta v kine Hviezda!!!

MAREC VENOVANÝ PROFILU

M. FORMANA

1. marca

18.00 h ■ ČIERNY PETER

20.00 h TOKIJSKÝ PRÍBEH

8. marca

18.00 h ■ HOŘÍ MÁ PANENKO

20.00 h ■ 2046

15. marca

18.00 h ■ LÁSKY JEDNÉ PLAVOVLÁSKY

20.00 h ■ UTÓPIA

22. marca

18.00 h ■ TAKING OFF

20.00 h ■ OLD BOY

22.00 h ■ TAKING OFF

29. marca

18.00 h ■ LÁSKA JE LÁSKA

20.00 h ■ ŠÍLENÍ

DETSKÉ PREDSTAVENIA

v nedeľu o 13.30 a 15.30 h

05. 03. ■ BLÍZKE STRETNUTIE S VE-
SELÝM ČERTÍKOM

12. 03. ■ ANJEL PÁNA

19. 03. ■ MADAGASKAR

26. 03. ■ ZATHURA

– VESMÍRNE DOBRODRUŽSTVO

Musica Tyrnaviensis pozýva

12. marca o 20.00 h
kino Hviezda

muzikál
PIANO REVUE

Pocta Jiřímu Voskocovi
a Janovi Werichovi
hudba: Jaroslav Ježek
réžia: Jakub Nvota

17. marca o 20.00 h
penzión Na mlyne

Martin Bies
FLAMENCO CLAN

hudba a tanec španielskej
Andalúzie

**SLAVNOSTNÉ ZASADNUTIE
MESTSKÉHO ZASTUPITEĽSTVA
SPOJENÉ
S UDEĽOVANÍM OCENENÍ MESTA TRNAVA**

**5. marca o 16.00 h
Divadlo Jána Palárika**

**UŽ VAM TO LETEČKO
NESEME
21. marca o 14.30 h
na Hlavnej ulici pred
radnicou**

Morenu, bohyňu zimy vynesú a letečko

VINO TIRNAVIA 2006

v priestoroch Združenej priemyselnej školy Trnava
na Komenského ulici

**Slávnostné otvorenie a odovzdanie cien:
10. marca o 14.00 h**

**Verejná degustácia súťažných vín:
10. marca od 15.30 do 21.00 h
11. marca od 13.00 do 21.00 h**

Cieľom podujatia je vyjadriť úctu a obdiv práci vinohradníkov a vinárov, vytvoriť priestor na konfrontáciu vín od veľkých i malých výrobcov z rôznych oblastí a poskytnúť milovníkom vína potešenie z číreho vzhľadu, nádhernej farby, omamnej vône a neopakovateľnej chuti kráľovského nápoja, v ktorom sa ukrýva um a práca vinohradníka a vinára, sila slnka a žičlivosť zeme.

Podujatie je súčasťou zrkadlového projektu TRNKY-BRNKY – Trnavsko-brnenská

TRNAVSKÁ HUDOBNÁ JAR 2006

26. marca o 19.00 h

Synagóga – Centrum súčasného umenia PRESBURGER KLEZMER BAND

Preßburger Klezmer Band je popredný zástupca žánru ethno/world music a súčasne prvá klezmerová kapela na Slovensku. Preßburger Klezmer Band vznikol v roku 1995. Odvtedy formácia účinkovala na množstve obsahovo rozmanitých koncertov a iných kultúrnych podujatiach na Slovensku i v Európe počnúc koncertmi zaradenými do cyklov vážnej hudby až po vystúpenia na mnohých hudobných festivaloch. Ako už napovedá sám názov kapely, za základ svojej hudby si vybrala klezmer (t.j. ľudovú hudbu východoeurópskych Židov), ktorý však dotvára vlastnou interpretáciou, originálnymi aranžmánmi a kombinuje ho s inými hudobnými štýlmi. Takto možno cítiť v jej hre nielen „čistý“ klezmer, ale aj prvky jazzu, reggae, latino, slovenského, cigánskeho a balkánskeho folklóru, či nádych Orientu. Inak povedané – emotívna a tanečná muzika.

www.klezmer.sk

Boh lásky Amor prichádza do záhrady s trónom,
kde sa bohyňa lovu,
Apolónova sestra Diana,
schádza so svojou družinou.
Diana odmieta lásku a svoj čas venuje
iba loveniu divjej zveri.

Amor sa cíti zahanbený jej cudnosťou a uvažuje
o pomste za prikoria, ktoré mu Diana spôsobuje
krutým prenasledovaním zamilovaných.

Ukryje sa za stromom, aby mohol vypočuť rozhovor Dianinej družiny,
ktorá práve prichádza... Čo bude ďalej, sa dozviete

2. apríla o 19.00 h
v Synagóge – Centre súčasného umenia,
kde ENSEMBLE DAMIAN & CHORUS

MAURITIENSIS uvedú operu na barokové libreto z
roku 1727

ENDYMIO

Opera spracúva antický mýtus o krásnom mladíkovi, ktorý volí večné sny